

Sreda, 24. maj 2006.
Svedok Davor Strinović
Otvorena sednica
Početak: 9.35h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju sada zaseda.
Izvolite sedeti.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Dobro jutro. Sudija Parker ne može danas da zaseda, tako da ćemo u skladu sa Pravilnikom (Rules of Procedure and Evidence), sudija Thelin i ja zasedati ovom suđenju danas. Gospodine Strinoviću, dobro jutro. Dopustite da vas prvo podsetim na svečanu izjavu koju ste dali juče, a koja je i danas na snazi. A sada, pozivam gospodina Domazeta da nastavi sa unakrsnim ispitivanjem.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET – NASTAVAK

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, časni Sude. Dobar dan svima. Dobar dan, gospodine Strinoviću. Nastavićemo ono što smo juče započeli. Čini mi se da smo upravo govorili nešto o načinu ekshumiranja leševa. I moje pitanje je bilo: da li su oni istog dana, dakle u isto vreme, svi pakovani i slati u Zagreb, ili je to rađeno kako je koji sloj ili deo otkrivan? Čini mi se da ste rekli da... da je to rađeno kad se kompletna grobnica otvorila. Hoćete li malo dati detalja, onoga što vi znate o tome?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, koliko je meni poznato, i to sam već u svom izlaganju naveo, radilo se o tome da se najprije kompletna grobnica prikazala, otkopala, sva tijela su bila prikazana. I nakon toga, počelo je vađenje tijela odozgora prema dolje, od broja 1 do 200, na način da su se tijela pažljivo stavljala u vreće, dakle, svako tijelo pojedinačno, da se to sve slikalo... i po brojevima koji su bili i u vreći i na vreći. Tako označene vreće slagane su u poseban kontejner koji je bio tamo spreman I na kraju, kada su sva tijela izvađena, onda su ista prebačena na Zavod za sudsku medicinu u Zagrebu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Što se tiče brojeva koji u označavali od 1 do 200, oni su svakako redom davani, moje pitanje je: kako je to išlo? Leš po leš ili je, dakle, jedan do drugog, dobijali su redne brojeve 1, 2, 3, pa nadalje, ili tu nije bilo nekog posebnog reda?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, radilo se da, kako je koje tijelo bilo dostupno, dostupno ljudima koji su ih stavljali u vreće, a išlo se od gore prema dolje, tako su u nekom redu otprilike uvijek oni na površini. Dakle, oni koji su bili dostupni, na površini, to su prva tijela koja su vađena. I tako postepeno išli prema dolje, prema onima koji su bili na dnu. Koliko je to bilo

točno u nekakvom redu i da li je bilo nekakvog preskakanja, s obzirom na to da je bio neko na dohvata ruke, to ne mogu, jasno, do kraja potvrditi. Ali princip je bio taj da se ide od gore prema dolje, i od onih koji su dostupni, pa do onih dole koji su bili na kraju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, shvatam. Dakle, moguće da je bilo nekih možda manjih odstupanja, ali je suština to. Dakle, oni pod prvim rednim brojevima su svakako bili u gornjem sloju, ili negde blizu površine, a oni sa zadnjim, da, da tako kažemo, negde na dnu otprilike, jel' tako? Juče, negde pred kraj, sam vas pitao za imena i prezimena onih... jugoslovenskih posmatrača, i vi ste to potvrdili. Međutim, kad sam pregledao zapisnik, to tada nije ušlo, verovatno zato što se ta imena teže upisuju, pa ću ja ponoviti. Molim vas da potvrdite, da li se o tim osobama radi. Dakle ja sam vas pitao, da li su učestvovali profesor doktor Dunjić i profesor doktor... da sačekamo... Dunjić... i profesor doktor Vujadin Otašević?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, koliko je meni poznato, radilo se o kolegama koji su bili na ekshumaciji, odnosno, bili su, odnosno profesor Otašević i u Zagrebu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da. O tome smo juče govorili. Ovaj, vi ste rekli da se profesora Otaševića više sećate iz Zagreba, da ga se ne sećate sa... sa "Ovčare", ali iz Zagreba. Da li vam je poznato da je profesor Otašević sačinio jedan izveštaj? Negde... mislim da je iz novembra 1996. godine, na koji se pozivao na suđenju u *Beogradskoj "Ovčari"*. Da li ste možda imali priliku da vi vidite taj izveštaj?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam imao prilike videti izveštaj.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja bih samo vas ovako pitao, nekoliko stvari koje stoje u tome, ako možete da mi kažete: da li se vi slažete, da li je to deo toga jer on je objašnjavao ovo što ste i vi objašnjavali, način iskopavanja leševa, njihovih pakovanja. Govorio je i o tome, pa bi moje pitanje: Da li ste vi bili prisutni, da je jednog dana, cel... celog tog dana, televizijska ekipa CNN-a imala dozvolu i snimala je to što se radilo na "Ovčari"? Da li ste vi bili možda prisutni tog dana na "Ovčari", i znate li nešto o tome?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja tog dana nisam bio prisutan na "Ovčari", ali sam čuo da je tako nešto se dogodilo, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, on je verovatno tog dana bio. On je naveo da će, da je dogovor, u onom delu gde su informacije, rekao da će kompletan nalaz stručne ekipe biti dostavljen samo Haškom tribunalu (ICTY). To ste i vi na neki način potvrdili, o uzroku smrti, da je to dostavljao neposredno Tribunalu, a ono što se tiče identifikacije, da je dostavljeno vama, odnosno Komisiji koja je to trebala da sprovede, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je otprilike tako, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Međutim, jedno me pitanje... On je govorio o tome da će se raditi DNA analiza, da je otprilike nekih 50 leševa, čini mi se da je bilo nešto više, bilo sa onim već pretpostavljenim identitetom. Ali, on je govorio da je dogovor da se i za te slučajeve uzme DNA analiza, odnosno, da se vrši DNA analiza. Čak je rekao da će ta analiza biti paralelno u i Sjedinjenim Američkim Državama i u Zagrebu. Da li je to tačno i da li je bilo o tome reči?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa koliko je meni poznato, bilo je govora da će se probno uzeti neki DNA uzorci za... za izradu u... izvan Hrvatske, dakle u Americi ili u Evropi. Ali, nakon toga, ne... nisam dobio nikakvih povratnih informacija da li su ti uzorci obrađeni i kakav je bio rezultat.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I jedna stvar koja se ne slaže čini mi se sa onim što je ovde. On je govorio o 200 obdukovanih leševa, to je u redu. Međutim, po njemu 199 su muškarci, a jedan je ženska osoba. Čini mi se da u ovom što imamo, stoji da su dve ženske osobe. Da li možda znate o čemu se radi? Da li je bilo neke dileme kod te druge osobe ženske, ili je nešto drugo u pitanju? Možda samo njegova greška u tom delu?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam kad je profesor Otašević napisao taj izveštaj vezano uz spol, jer je očito tek naknadnom obradom i analizom utvrđeno da se radi o dvije ženske osobe. Dakle ovaj nalaz koji je naš, to je nalaz koji je kasnije napravljen, i taj je sigurno pouzdan jer se radi o dvije žene. Dakle, moguća je bila greška u onom prvom dijelu, kada je tek počela obrada i tako, da se... da se... omaškom napisala samo jedna greška. Ali kasnijom obradom i DNA analizom, utvrđeno je da se radi o dvije ženske osobe.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da. On je, sad sam proverio ovaj izveštaj, pisao 16. novembra 1996. godine. Dakle to je, čini mi se, bilo neposredno posle toga... Vi ste takođe i juče izjavili, na pitanje mog uvaženog kolege, da ste o ovom istom se pojavili kao svedok, ili veštak, na suđenju na *Beogradskoj Ovčari*, jel' tako? Sećate li se, tog istog dana ste bili prisutni vi, prema zapisniku iz Suda doktor Kubat, doktor Miloš Tasić i doktor Budakov. Istog dana, to je mislim bio 20. april prošle godine, 2005. godine. Sećate li se toga?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je sasvim tačno, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I... obzirom da ste sva četvorica bili u isto vreme, sudija je pitao: kojim redom, koga prvo? I složio se da vi kao, da kažem, ipak gosti iz..., koji ste dalje došli, imate prednost. I vi ste prvi davali svoj iskaz, pa zatim doktor Kubat, pa Tasić, pa Budakov. Je li se sećate toga?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je bilo tako, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li, moje pitanje je: da li ste vi, posle vašeg davanja iskaza - ostali u sudnici? Da li ste direktno slušali ono što je iznosio recimo, doktor Miloš Tasić?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja sam nakog svog iskaza i iskaza

doktora Kubata, napustio sudnicu, i više nisam slušao, i ne znam o čemu je bilo riječi.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je poznato možda onda, obzirom da niste ovome prisustvovali, da li vam je poznato saznanje pre ovoga ili kasnije, da je i doktor Tasić bio u situaciji da pregleda ove zapisnike o obdukciji, i da je i on davao neko svoje mišljenje ili nalaz o tome?

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Da. Koliko sam ja upoznat, profesor Tasić je imao zadaću za Sud tu, nakon uvida u protokole, utvrditi uzroke smrti kod svih... svih nađenih na "Ovčari".

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja ću vas samo nešto u vezi toga pitati. Možda će neke stvari moje kolege, koje će direktno, pojedinačno neke slučajeve, možda s vama pokušati da raščiste. Mene interesuje, da li vi to možete da potvrdite: on je, gledajući upravo ovo o čemu smo govorili, govorio je, naveo je tačno 41 slučaj, da je nađena na leševima neka forma zavoja. Mi smo ovde raščistili da to mogu da budu zavoji ili gips, bez potvrde da je bilo, dakle povrede, odnosno, ispod toga. A, obzirom da se i u nekim tabelama koje dajete, daju... posebice za pojedine leševe, da su nađeni na njima tragovi zavoja, da li se to može da odnosi i na te slučajeve, gde vi navodite u ovim tabelama tragove zavoja ili gipsa na... na pojedinim leševima?

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Da, tamo gde se govori u rubrici o zavojima, odnosno nekoj imobilizaciji, onda je, onda su svi zavoji koji su upisani u protokolu, navedeni i u tom mom zaključku. Pod tim brojevima.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Što se tiče njegovog komentara o uzrocima smrti, on je, po njemu je uzrok smrti od vatrenog oružja bio u 192 slučaja, a rane od vatrenog oružja 198. Da je kod jednog zaključio da je uzrok smrti hladno oružje, najverovatnije nož. Da li se to otprilike slaže sa onim što ste vi imali prilike da vidite?

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Pa mislim da u bitnome tu nema nekih velikih razlika. Naime, sasvim je jasno da utvrđivanje uzroka smrti je vrlo složeno kod... kod ovakvih slučajeva - kod osoba koje su duže vreme bili, dakle pokopani, i nakon toga se radi obdukcija. Da je opis u nekim slučajevima možda bio malo... tako, ne do kraja precizan, pa je moguća nekakva minimalna razlika između dva vještaka kada daju procijenu uzroka smrti, ali na vaš odgovor mogu reći da praktički se to poklapa, i da više manje sve odgovara jedno drugom.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Još jednom bih se vratio na onu DNA analizu. Vi ste o tome govorili. Mada ste sami rekli - doktor Kubat je sručnjak upravo za tu oblast, i on je to, čini mi se, na Beogradskoj "Ovčari" detaljno objašnjavao. Ja bih vas pitao nešto u pogledu ovog procenta. Pošto je nauka i za ovo vreme, kako sam video, napredovala, pa se onaj procenat uvećavao, 99 zapeta nešto - do, vi ste to isto rekli - do 99, čak... zapeta 99. Šta je ipak to, makar minimalno od 0,01 posto što ostaje kao mogućnost? Da li je to mogućnost greške ili mogućnost neidentifikacije i o čemu se radi, da ipak postoji

neka, makar minimalna mogućnost da to nije tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, koliko je moje znanje i saznanje o DNA jel, dakle ta analiza je praktički, praktički nepogrešiva. Ovaj broj 99, pa onda nakon toga pet, šest, ili više devetki iza točke, dakle je samo, dakle, tu nije zaokruženo na čisti broj, dakle na sto posto, zbog matematičke... matematičkih razloga. Jer se... zbrajanjem dakle, ne može dobiti, kažem, sto posto, nego je to nekakav maksimalni... maksimalni korektan nalaz kod DNA je upravo taj sa više devetki nakon točke, jel? Tako da o nekakvoj grešci, ili mogućnosti da bi neko drugi bio, dakle... jasno, teoretski je uvek nešto moguće. Ali, kad govorimo o grešci, onda mislimo na jednom na prema više miliona i stotina miliona ljudi koji bi mogli eventualno imati isti ovakav DNA, odnosno jednojajčani blizanci koje... za njih se obično zna, tako da tu nema, nema dileme, jel'? Tako da kad gledamo stvarno, životno, onda je taj nalaz stopostotan, makar mi to ne izrazimo sa sto posto, nego sa onim devetkama koje se umnožavaju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala vam. Objašnjenje je potpuno jasno. Moje pitanje je opet: zbog čega nije rađena DNA analiza upravo svih 200, upravo zbog ovog o čemu ste govorili - potpune pouzdanosti? Da li je ona klasična metoda koju ste objašnjavali, koja je dosta jasno i opširno i detaljno ste objasnili, toliko pouzdana, da nije bilo potrebe? Jer u nekoliko slučajeva je ipak vršeno, jel' tako, DNA? Ali, zar nije bilo, da kažem, i naučno bolje da se to obradi? I da li to nije bio deo dogovora u startu, da se ipak i na taj način radi?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Radi se o tome da je DNA analiza uvedena negde 1994. godine. No, prava primjena je počela ipak kasnije, dakle negde tamo 1998., 1999. godine, kada se to već radilo više rutinski. Dakle, to je bila jedna nova metoda, još nedovoljno ispitana u početku. S druge strane, imali smo veliki pritisak od strane obitelji da se počme sa identifikacijama. Imali smo jedan čitav niz nalaza koji su bili toliko evidentni, toliko čisti, toliko jasni, da smo smatrali da ih možemo riješiti sa sigurnošću, bez potrebnih dodatnih analiza, bez potrebne DNA. Tako da je to bila... splet okolnosti, i... zato se nije, dakle u početku, i dakle u nekim slučajevima nije radio DNA. Jer ponavljam, recimo, jedan primer samo. Prvi slučaj koji je prepoznat na "Ovčari" je bio slučaj jednoga muškarca koji je iz Zagreba, a koji je bio u Vukovaru. I on je nešto pola godine prije pre nego što je otišao u Vukovar, bio kod svoga zubara, gdje mu je uzet otisak zubiju radi popravka, tako da je imao kompletan odljev gornje i donje čeljusti zubiju. I tako da smo... ta... supruga je imala taj odljev kod... kod sebe kući. Dakle, s tim odljevom zubiju su stručnjaci, kad su radili, ovaj obradu, odmah dakle u Zagrebu, odmah, kada je došao na red taj slučaj, osoba je bila prepoznata. I dakle, takav otisak zubiju je isto kao i otisak prstiju ili DNA. Praktično, to je toliko sigurna onda metoda, da tu... to je nemoguća greška. Prema tome, bilo je dosta takvih slučajeva, gdje su bili sasvim jasni i čisti slučajevi, sa masu elemenata koji su praktički neoborivi, koji isto tako imaju svoju težinu i svoju verodostojnost kao i DNA ili... ili otisak prstiju. Tako da... kažem, bilo je više razloga zašto smo mi krenuli odmah sa identifikacijom, a sigurno da je, dakle, taj humanitarni dio, taj pritisak rodbine koje su tražili svoje nestale, bio jedan od glavnih - zašto se nije čekalo sa svima za DNA. Kasnije, kako je vreme prolazilo,

slučajevi su bili sve složeniji. Dakle, imali smo sve manje mogućnosti pronalaska klasičnom metodom osobu. Onda se prešlo na DNA. I kao što se vidi, zadnjih godina su svi slučajevi sa "Ovčare" prepoznati putem DNA analize.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je poznato, da li je bilo tih situacija da je porodica, kojoj ste predočavali, ono što je klasičnim metodom utvrđeno, tražila ipak da se vrši DNA analiza? I da li je, ako je bilo takvih slučajeva, da li je onda na... na takav jedan zahtev ili molbu udovoljeno?

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, u svim slučajevima gde je rodbina bila nesigurna, ili gde je rodbina insistirala na DNA, tamo smo udovoljili takvim traženjima i radjen je DNA. Prema tome, odgovor, odgovor je sasvim sigurno - da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate jednog slučaja, koji smo primetili u ovim spisima. To je slučaj porodice Tomislava Baumgartnera? Broj je 195, njegova oznaka, gde je porodica, kako stoji ovde odbila identifikaciju s obzirom da nije prihvatila da je on identifikovan, iako je, čini mi se, u njegovom slučaju, i na ovaj način, dakle klasičnom metodom, pa je verovatno zbog toga i DNA sačinjena. I došlo se do istog rezultata, ali je porodica ipak odbila. Da li vam je poznat taj slučaj? Zna li razloge odbijanja porodice da prihvati ovaj rezultat?

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Da, koliko je meni poznato, nije to jedini takav slučaj. Mi smo imali na "Ovčari" mislim dva ili tri slučaja, gde je rodbina nakon klasične i DNA identifikacije - odbila identifikaciju. Ali to nije samo slučaj kod "Ovčare", nego imamo takvih slučajeva i inače u našem poslu. Dakle, kod identifikacije - da rodbina zbog... teško mi je dati nekakav konačan odgovor, ali očito zbog tih emocionalnih momenata, zbog psihičkog stanja obitelji, zbog nekih sukoba unutar obitelji. Dakle, više elemenata koji... Dakle, tu očito nije razum u pitanju, nego nešta drugo, što natjera tu rodbinu da onda ne... ne žele prihvatiti takav slučaj, tako da mi smo tu nemoćni. Dakle, zaista sve je napravljeno. Dakle, kod Baumgartnera radi se i o klasičnoj čistoj identifikaciji i o DNA identifikaciji. Prema tome, s naše strane slučaj je riješen. On se vodi pod imenom i prezimenom. On je na Mirogoju u zajedničkoj grobnici, ali zna se da je to on, da je to njegov... ta osoba. Ali, mi smo nemoćni, i on službeno nije još identificiran, službeno nije još pokopan pod imenom i prezimenom, jer rodbina to naprosto ne želi. Kažem, nije to jedini slučaj. I na žalost, mi pokušavamo jasno, obitelji objasniti, ubjediti, da je to sve što se može učiniti, da je to sigurno precizan i točan podatak. Ali evo, pokatkada smo i mi nemoćni, i onda tako ostane slučaj do kraja neriješen.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li to profesore Strinoviću znači, ako sam vas dobro razumeo, da se konkretno ova osoba vodi i dalje kao službeno nestala, a ne... ili ne?

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Da. Koliko je meni poznato, svi slučajevi koji nisu potpisom priznati, i nisu službeno pokopani, vode se kao nestale osobe.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala... Iz podataka koje smo imali iz... iz vašeg izlaganja i ovih dokaza, proizilazilo je da je najpre bilo nekih 11 osoba koje nisu identifikovane, da bi na kraju, do današnjeg dana, to bilo samo osam. Odnosno tri osobe su naknadno identifikovane, jel' tako? Jedan od tih osoba je Damir Šimenić, mislim da je broj "Ovčare" 146. Čini mi se da ste juče govorili o tome da je mesto njega jedno vreme figurirao neki Marko Ribić. Da li je to tačno i možete li da objasnite kako je do toga došlo, ukoliko je to tačno?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, morao bih pogledati dosije. Ali koliko se ja sad sjećam, radi se o tome da je... da su postojale neke indicije, dakle, da bi to mogla biti druga osoba. Da... da je očito zvana obitelj, očito je kasnijom obradom utvrđeno da... da se radi o drugoj osobi, da je rađen DNA, koliko se sjećam, kod njega. I DNA je onda sigurno potvrdio dakle, o kome se radi. Dakle, u našem poslu, pogotovo u početnom dijelu, dakle u početnom dijelu, nakon obrade i skupljanja podataka, moguće je da neki... neki element prevagne, da se posumnja na neku osobu, da se dakle, onda ide u tom smjeru, da bi se potvrdilo da se radi o toj, recimo sada drugoj osobi, i da se onda u toku daljnje obrade, odnosno razgovora sa obitelji, utvrdi da to nije ta osoba, nego se radi o nekom drugom, a pogotovo kada to možemo potvrditi sa DNA analizom, onda možemo do kraja raščistiti situaciju. Prema tome, to nije ništa neuobičajeno u ovom poslu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Inače, preostala dvojica tih naknadno identifikovanih su Branimir Kruneš, to je broj 15, i Josip Mihalec, broj 134. Da li vam je poznato zbog čega i koliko dugo iza identifikacije je došlo do identifikacije ove dvojice, i da li je se došlo do nekih novih podataka, ili nije bila moguća DNA analiza u ono vreme, kada je rađeno za ove preostale?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Teško mi je dati precizan odgovor, jer nemam pred sobom taj protokol. Ali, kao što sam naveo već prije, mi imamo problema, kada se radi o... dakle, o vrlo složenim slučajevima koji nisu dakle, klasičnom metodom dostupni. Tada prelazimo na DNA analizu. Kod te DNA analize, jedan od glavnih problema... prvo je problem izolacije. Izolacija znači iz kosti, iz zuba treba se dobiti DNA. To može biti vrlo složeni postupak, ako su... ako je prošlo više vremena, ako su kosti i zubi ovaj... na neki način oštećeni, tada će trebati i pola godine, godinu, da se izolira takav uzorak. Nakon toga, problem je kako doći do obitelji koja će dati krvi, odnosno, kako ćemo dobiti druga dva DNA s kojim ćemo usporediti DNA nestale osobe. Mi... mi imamo problem i dan danas. I neke obitelji naprosto nemoguće je kontaktirati, teško je doći do tih krvi. I pretpostavljam da su ova dva slučaja, o kojima mi sad govorimo, da su upravo u toj grupi, gdje je jako teško bilo doći do... do obitelji, do krvi, do onoga, da možemo konačno usporediti i utvrditi o kome se stvarno radi. Dakle, to je proces ne samo u "Ovčari", nego i u drugim našim slučajevima. A imamo ih, naveo sam, preko petstotinjak, koji isto tako čekaju, istu takvu imaju sudbinu, dakle svi su DNA obrađeni, i oni se ne mogu riješiti naprosto zato jel': nemamo... nemamo krvi, nemamo obitelji, nemamo s kim ćemo usporediti takav DNA.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Pretpostavljam, gospodine Strinoviću, da imate ove tabulatore ispred sebe, koje je juče koristio gospodin Smith. Ja bih vas molio da nađete, mislim da je to u tabulatoru 1 vaš, pismeni izveštaj u *Predmetu Milošević*. On je inače kao dokazni predmet 451 usvojen, i da pogledajte vašu tačku 21... Interesuje me, ili ću ja pročitati. Mislim da je ovo drugi stav. Nešto što mi nije jasno, pa bih vas molio za jedno razjašnjenje, ovog što ste tu naveli, ako se dobro... stoji ovako: "Ja, kao koordinator medicinskog tima za identifikaciju, vodio sam koordinaciju ovog posla, no nisam niti nadgledao rad, timova za identifikaciju, niti sam pregledao njihove izveštaje". Stoji li to u ovom izveštaju, i hoćete li mi objasniti o čemu se radi? Obzirom da je to vaš citat, čini mi se?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je moj citat, i mogu to malo pojasniti. Naime, posao identifikacije, odnosno obrade tijela stradalih u ratu, vršili su iskusni stručnjaci po cijeloj Hrvatskoj. Dakle to su bili sudski medicinari, a u nekim mjestima, kao što je recimo Zadar, bio je iskusni patolog, koji je čitav niz godina, dvadesetak i više godina prije toga radio sudsko medicinske obdukcije i vještačio na sudu. Dakle, on nije imao papira specijalizacije sudske medicine, a u stvari je čitav niz godina obavljao posao sudske medicinare. Dakle hoću naglasiti to, da se radilo o iskusnim vještacima, iskusnim specijalistima koji su radili posao, posao dakle ekshumacije odnosno obrade posmrtnih ostataka. I svako je pisao svoj izveštaj za koji je bio odgovoran. Prema tome, nije bilo uobičajeno i nije se kontrolirao njihov rad u smislu da su se čitali izveštaji, da su se... da su se vršile neke korekture, promjene ili slično. Nego ti izveštaji su postojali, i oni su dostupni. I ukoliko ... da su dostupni za Sud. Koriste se u... u Republici Hrvatskoj, ali koriste se i... evo i u Hagu i... i... i drugde.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali vi govorite o stručnjacima koji su radili ekshumaciju ili obdukciju. To su oni strani stručnjaci. Čini mi se da se ovo odnosilo upravo na ove timove za identifikaciju, koji su bili potpuno hrvatski, jel' tako? Tu nije bilo stranaca. Čini mi se da ste o tome govorili, dakle, da ste samo nadziravali kao koordinator toga, a ne o samim obdukcijama i ovog... za koje znamo kako su rađene. Dakle, čini mi se da se ovo odnosi, ili se možda varam, na postupak samo identifikacije, odnosno utvrđivanja po ovoj klasičnoj metodi.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Kada sam ja dao odgovor na ovo pitanje, ja sam mislio isključivo na stručnjake u Republici Hrvatskoj i posao koji smo mi obavljali. Dakle, moram naglasiti da je veliku većinu, više od 90 posto posla obavili su dakle liječnici iz Hrvatske, a samo jedan manji dio - međunarodni stručnjaci, i to oni slučajevi koje je Sud sam odabrao. Ti slučajevi su onda rađeni isključivo pod nadzorom odnosno, pod kontrolom dakle, međunarodnih organizacija i dakle stranih liječnika. A ja sam govorio o slučajevima, o slučajevima dakle u Republici Hrvatskoj sa liječnicima koji su to radili, dakle koji su bili iskusni i koji su obavljali svoj posao najbolje koliko su znali. Moja uloga je bila da koordiniram, to znači da po potrebi, kada je pronađena grobnica, kada se sumnjalo na neku lokaciju - da se organizira tim, da taj tim ide tamo, da bude prisutan ekshumaciji, i da se što korektnije izvrši ta ekshumacija, i nakon

toga da se izvrši obrada, bilo na licu mjesta po određenom timu lokalnom, ili da se to vozi u Zagreb, gdje je većina tijela i dovezena i obrađena.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Mislim da smo se juče složili da ovaj izveštaj koji ste podneli u *Predmetu Milošević* se ne odnosi samo na "Ovčaru" već na mnogo šire. Ali, ipak malo... ovo je drukčiji... ovo nisam nadgledao rad i nisam pregledao izveštaj. Vi te svakako, vidi se iz ovog, gledali ove izveštaje, pa proizilazi bar u slučaju "Ovčara" da to nije baš ovako kao što ste ovde naveli?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Kada se radi o... poslu, o radu međunarodnih organizacija, onda ja sam pregledao one izveštaje koje sam dobio. Dakle, u slučaju "Ovčare" meni, odnosno Zavodu, dostavljeni su izveštaji za svih 200 tijela koja su obrađena, dakle nađena na lokaciji "Ovčare". I dakle, dobio sam ona dio protokola koji je vezan dakle, za identifikaciju, kao što smo jučer objasnili. Dakle, osim onog... osim izostanka rubrike "uzroka smrti", taj dio smo dobili. On je detaljno pregledan i korišten kasnije za identifikaciju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A kada se tiče direktno timova za identifikaciju, ovom klasičnom metodom kojom je radeno, pretpostavljam da ste kao koordinator nadgledali i njihov rad i primali i njihove izveštaje i da li sam u pravu ako iz ovog vidim da su u njemu učestvovali samo hrvatski stručnjaci, dakle ne međunarodni i ne ovi posmatrači, ova dvojica ili bilo ko iz Jugoslavije, je li' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Kad se radi o... dakle, o onom dijelu posla, dakle, vezano za ekshumacije i obradu... obradu mrtvih tijela, koje su radili hrvatski stručnjaci, koliko je meni poznato, na svim tim iskapanjima, bili su predstavnici međunarodnih organizacija. A u slučajevima kada se radilo o iskapanju Srba u Republici Hrvatskoj, tada su bili uvijek prisutni i predstavnici Jugoslavije.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala vam. I pre nego što nastavim sa ovim nekim dokazima, jedno pitanje koje je proizašlo iz jučerašnjeg pitanja, ukoliko ste u mogućnosti da to prokomentarišete. Juče ste pročitali, na predlog uvaženog kolege gospodina Smitha, jedan članak iz "Vjesnika" ili "Novog vjesnika" od 28. desetog 1992. godine. U njemu se govori, dakle govorim o 1992. godini i o tom datumu, o 174 žrtve, iako je taj članak nagovestio tek mogućnost otkopavanja žrtava. Da li možete, obzirom da ste član ove Komisije bili za nestala lica pa i za "Ovčaru", da se izjasnite o ovoj brojci? Da li se ikada figurirala takva cifra, pre nego što je počelo bilo kakvo istraživanje ili iskopavanje, obzirom da u tom članku stoji 174, a ne vidimo zbog čega?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja zaista ne znam otkuda taj broj i ne bi... ne bi mogao to komentirati.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U tabulatoru 3 koji imate ispred vas, to je dokazni predmet 458, to je tabela koju su... da kažem... ovaj, sastavili ovi međunarodni stručnjaci, i u njoj ima ukupno 56 slučajeva moguće identifikacije.

koje su oni predložili u onoj rubrici. Da li se to može računati kao njihov predlog koji je vaša ekipa proveravala i proširila na ukupno, čini mi se, 93 koja je konačna brojka po takvom osnovu prihvaćena, od strane ekipa za identifikaciju?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je u načelu tačno. To znači prvi... prvu informaciju koju smo mi dobili za nekakav identitet, bila je upravo informacija od strane međunarodnih stručnjaka, koji su nagovijestili da bi se moglo raditi o tim osobama. Iz nekog razloga, obično je bilo u pitanju nekakav dokument, osobna iskaznica ili slično. Dakle, postojala su nekakva imena, i zato i postoji ova rubrika. Dakle, gdje su postojali tih 56 slučajeva, koji su bili prvi sa imenom i prezimenom, koje je trebalo provjeriti, koje je trebalo utvrditi još, i nakon toga izvršiti identifikaciju. Ali to je ta grupa, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete li mi reći, ta... u toj tabeli, pojavljuje se tu negde na samom početku, mislim u drugoj ili trećoj rubrici jedan datum. Da li je to datum ekshumacije ili datum obdukcije? Ili nešto ovaj, drugo?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Vi verovatno pitate za ovaj prvi datum?

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koji se spominje u ovome... Da, nisam sasvim siguran o kojem datumu je riječ. To je očito vrijeme kada je vršena ekshumacija. Dakle to je 1996. godina, deveti mjesec. Za pretpostaviti je da je to datum kada je počelo vađenje tijela.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako bi to bilo tako, da li se možemo složiti da se tu ipak razlikuju datumi, da postoje veoma različiti datumi, dakle ne dan za danom, čak i više od toga, a da bi to značilo, ukoliko se radi o ekshumaciji, da su ipak ekshumirani ne odjednom, već u... više dana?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, ako su to datumi ekshumacije, onda je očito da postoji razlika u...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala vam. Hoćete li pogledati tabulator 5. To je juče usvojeni dokazni predmet 459. To je spisak nestalih osoba. Na njemu je, u njemu je još uvek onih 11 neidentifikovanih. Verovatno je rađen pre identifikacije one trojice o kojima smo govorili. Međutim, mene interesuje taj spisak na kraju. Ima jedan dodatak od šest imena, s jednom napomenom koja stoji - slovo Z, pa povlaka N/A. Jeste li našli to?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li možete objasniti, da li znate o čemu se tu radi?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Na žalost, ja nisam siguran, jer ja nisam radio tu tablicu. To će sigurno znati neko iz Ureda za zatočene i nestale.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala vam. Odmah nadalje, gledajte, na tom spisku se nalazi još spisak, kako sam ja pobrojao nekih 76 imena. Ko su ti ljudi? Da li se radi o onom spisku o kome ste govorili, potencijalno mogućih...

nestalih, obzirom da ta imena ne figuriraju ni u jednom od ovih identifikovanih?
SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, ovaj popis koji slijedi nakon ovih 200 osoba iz "Ovčare", dakle, taj popis, to su nestale osobe iz Vukovarske bolnice, koje su se nalazile na jednom od popisa, i to na onom popisu od 270 i nešto osoba, ne znam točno broj.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Jer... moguće, jer ako bi ovaj spisak dodali na ovih oko 200, proizilazi da bi to bio neki spisak od... između 270 i 280 lica otprilike, pa bi moguće bilo da se radi o tom spisku. Jer ste vi govorili kao jednom od spiskova nestalih, kada ste na moje pitanje na početku sa kojim brojem je vaša Komisija raspolagala kao brojem nestalih. Mada ste govorili da je taj spisak varirao i bilo je različitih, čak i dosta većih, većeg broja, jel' tako?
SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je točno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Obzirom da ste vi još od te godine, 1991. godine, kraja 1991. godine bili član ove Komisije, koja se nije bavila samo "Ovčarom", već i drugim naravno, i masovnim grobnicama i nestankom ljudi, moje pitanje je: da li je vaša Komisija učestvovala na bilo koji način, u onome što se odigralo negde u ovo vreme, 1991. godine, u Gospiću, gde su žrtve bili srpski civili, gde znam da je upravo Zoran Stanković, o kome smo govorili malo juče, o kome ste odgovarali, učestvovao takođe. Moje pitanje je: da li ste vi ili delovi ekipa vaših učestvovali u toj identifikaciji, ili bilo čemu što je vezano za Gospić?
SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, za taj slučaj konkretan – Gospić, kada je bio doktor Stanković, bila je ekipa iz Rijeke, koliko se ja sjećam. Bila je šef Sudske medicine iz Rijeke, koja je zajedno sa doktorom Stankovićem vršila tu ekshumaciju i obradu. Ali koliko znam, niko iz Komisije nije bio prisutan.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, kad govorimo o komisiji, to je ova Komisija čiji ste član bili, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Za zatočene i nestale.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Sećate li se, gospodine Strinoviću juče, da vas je gospodin Smith pitao za neka imena ili prezimena, koja se nalaze na ovim spiskovima, da uporedite da li postoji mogućnost greške. Našli ste dva "L" u jednom prezimenu, jedno ime koje nije bilo potpuno, i vi ste dali vašu ocenu šta o tome mislite. Da se radi o nekim jednostavno greškama, je li tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je točno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Međutim, da li se možemo složiti najpre da... u Hrvatskoj se često ime Josip pojavljuje, a da je i potpuno posebno, i pojavljuje se takođe ime Josif. Jel' možete to potvrditi, da se radi o dva različita imena koji se pojavljuju, u Hrvatskoj pogotovo?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja mogu reći da... da očitno mogu postojati dva takva imena. Ali u Hrvatskoj daleko, daleko više, jasno je - ime

Josip. A Josif je izuzetno rijetko. Ja moram reći da ne znam nikoga sa imenom Josif.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala vam. Ja bih vas molio da pogledate... Molio bih da na ekran sekretar stavi dokazni predmet 462, to je tabulator inače 7, po 65ter 881, broj i BHS i engleski je 00560699. Samo to nije, nije taj broj. Dakle 00560699. Radi se o fotokopiji. Ovo možete naći možda i u vašem tabulatoru - osobne karte za gospodina Baloga. Ali ja bih voleo da izađe na ekran, jer ovo je, ovo što je sada izašlo, ovo je nalaz autopsije. Molio bih znači... e, da. Ako može malo da se uveća. O njemu smo juče razgovarali, sećate se. Ja bih vas molio, ako može samo da se uveća. Ovo je... pretpostavljam da se ipak ne vidi najbolje. E može, jer... jer ga imate na ekranu? Je li sam u pravu, ako je njegovo ime u osobnoj karti koja je svakako, na osnovu koje je i identifikovan, i koja ne može biti pogrešna, ime njegovo je Josif. Dakle, sa onim "F" na kraju. Ja vas molim zbog transkripta da... da i to potvrdite.

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Da, tačno je, na... na osobnoj karti piše Josif.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Međutim, u svim ovim tabelama, koje imate ispred sebe, i dalje je se gospodin Balog vodi kao Balog Josip. Je li sam u pravu?

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Da, vi ste u pravu. Očito je osoba koja je unašala ta imena, nikad, kao ni ja nije čula za Josi-f, pa je uporno pisala Josi-p.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pa, slažem se. I vi ste rekli da je to malo ređe ime, ali svakako postoji. Dakle, ne može se raditi o grešci u imenu, kao u onim slučajevima koje ste juče našli, već se radi o Josifu Balogu. Dakle, samo on može da bude, a ne Josip, bez obzira što je ime dosta slično. Jel' se možemo složiti u pogledu toga?

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala vam. Da li mislite da je to jedino zbog toga došlo do ove oznake Josip, Josif ili, da se može raditi o različitim osobama?

SVEDOK STRINVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je razlog isključivo ovaj koji sam sad naveo.

ADVOKAT DOMAZET: Mislim da, iako iz odgovora vašeg proizlazi, to je vaša pretpostavka, pretpostavljam?... Hvala vam, gospodine Strinoviću, ja nemam više daljih pitanja.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Hvala vam, gospodine Domazet. Gospođo Tapusković.

ADVOKAT DOMAZET: Ja bih molio, zbog transkripta, čini mi se da nije ušao odgovor da je ovo pretpostavka. Odgovor svedoka "Da".

UNAKRSNO ISPITIVANJE : ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobar dan časni Sude, dobar dan gospodine Strinoviću. Moje ime je Mira Tapušковиć. Ja sam jedan od branilaca optuženog Miroslava Radića, i ja ću vam sada postavljati u daljem vašem svedočenju pitanja. Juče ste nam, ja se nadam da me dovoljno dobro čujete, jer ovde malo sa mikrofonom je teže. Juče ste nam pričali, i nekoliko puta ste pomenuli vaše odlaske u Mađarsku, posebno početkom 1992. godine, bez obzira da li se to odnosilo na Peć (Pecs) ili na Budimpeštu. Da li se sećate vašeg sastanka sa predstavnicima Međunarodnog Crvenog krsta (ICRC, International Committee of the Red Cross) i predstavnicima Komisije tadašnje Savezne Republike Jugoslavije od 12. jula 1992. godine?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu ni da se posebno sjećam tog datuma, ali se sjećam sastanaka, bilo ih je više. A zaista ne bi mogao sad reći na kojem sastanku je ko bio, odnosno, što smo konkretno na tom sastanku govorili.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu, hvala. Ali da li se sećate da je na jednom od tih sastanaka sa vama, u delegaciji iz Hrvatske, bila i doktorica Vesna Bosanac, direktorka bolnice, u momentu kada su evakusani bolesnici i civili iz bolnice?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to mi je poznato, ona je sigurno bila s nama.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam reći da li je vama tom prilikom Vesna Bosanac predala bilo kakav spisak lica, navodno nestalih iz vukovarske bolnice?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Zaista ne znam da li mi je ona predala neki popis ili spisak. Ali, taj popis mi nije trebala predati u Pečuhu ili Budimpešti, mogla je predati u Zagrebu, jer ona je onda živjela u Zagrebu, tako da ne znam...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sam vas pitala, da li vam je tom prilikom predala nekakav spisak? Jer ako je ona išla sa vama u Budimpeštu na taj sastanak, ja slobodno zaključujem, a vi možete da me ispravite, njena uloga je bila, pošto nije bila član Komisije, makar nemamo takvu informaciju, mislim da je njena uloga bila da govori o licima koja su navodno nestala iz vukovarske bolnice. Da li se slažete sa mnom?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, vjerojatno je to bio razlog zašto je ona bila na sastanku.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Hoćete li mi reći da li vam je ikada kasnije, u postupku identifikacije posmrtnih ostataka, Vesna Bosanac ili bilo ko u njeno ime, a iz Ministarstva zdravlja Republike Hrvatske,

dao bilo kakav spisak lica, navodno nestalih iz vukovarske bolnice sa - podacima?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato meni osobno nisu takvi popisi uručivani. Koliko ja znam, popisi su se uručivali Komisiji i kasnije, kada je vršena obrada, onda su ti popisi koristili kod pronalaska, dakle identifikacije.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Znači, vi kažete da nikada nisu vama lično dati od strane Vesne Bosanac ili nekoga u njeno ime, ali su takvi spiskovi sa podacima predati Komisiji u... čiji ste vi bili član?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, mislim da je to točno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Možete li nam reći sada, pošto je postupak ekshumacije i obdukcije trajao određeni vremenski period, znamo kada je počelo, to ste juče sve rekli, do kada je to trajalo. Videli smo da je postupak identifikacije ipak najduži ovaj posao od svega toga, da li je propisima Republike Hrvatske, na bilo koji način regulisano do kada je moglo biti podneto zahtev, odnosno, podneti upitnik za utvrđivanje lica kao nestalih ili zatočene, i da li postoji regulativa u Republici Hrvatskoj, do kada će se lica koja se vode kao neidentifikovana, posmrtni ostaci, koji se vode kao neidentifikovani, voditi kao takvi, i biti pod znakom pitanja?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja na ovo pitanje sasvim sigurno ne mogu dati nikakav sasvim precizan odgovor. Ja samo znam da je naša zadaća da radimo identifikaciju. Dokle će se ona raditi i dokle će to biti službeno tako, ne znam, ali mislim da ćemo mi pokušati napraviti maksimalno da se što više, jasno, nepoznatih prepozna. Nema neke regulative, koliko ja znam, nema propisa. Prema tome, to je otvoreno. I mislim da se to može raditi... jako, jako dugo još.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja sam vaš odgovor protumačila kao odgovor na pitanje za postupak identifikacije. Ali, možda sam bila postavila predugačko pitanje za vas, odnosno, dva pitanja su bila odjednom. Da li, posle 1995. godine, je moguće popunjavati upitnike i na neki način u vašu Komisiju odnosno Vladu Republike Hrvatske, obavestiti o tome da rodbina, prijatelji, komšije traže neku osobu nestalu za vreme sukoba na teritoriji Hrvatske 1991. godine?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa to pitanje ćete morat postaviti nekoj drugoj osobi koja se bavi time, koja radi na tom poslu. To nije posao sudskog medicinara. Ja ne znam odgovor na to pitanje i prema tome, odgovor je da ne znam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala vam. Kada sam vas pitala o tome... da li je... se sećate posete Budimpešti, vašeg odlaska u Budimpeštu sa Vesnom Bosanac, da li se sećate možda, koliki broj osoba je ona tada prijavila kao nestalih u vukovarskoj bolnici, odnosno, da li vam znači broj, da je ona tada prijavila 236 nestalih osoba?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja se zaista ne sjećam o kojem broju je

bio riječ. Moguće je i taj broj koji ste vi sada spomenuli, ali zaista ne znam preciznu brojku.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li se vi sećate, kada ste svedočili u *Predmetu protiv Slobodana Miloševića*, to je bilo 2003. godine, mart 2003. godine. Za moje kolege iz Tužilaštva to je konstatovano na stranici 17.938 u redovima 8 i 9. Vi ste izjavili da je bio prijavljen vašoj Komisiji nestanak 255 osoba iz vukovarske bolnice. Pretpostavljam da ste tada dali odgovor tačan. Možete li mi reći na osnovu čega, i kakvog dokumenta, ste imali tada broj od 255 osoba nestalih iz vukovarske bolnice?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko se danas sjećam, to je podatak koji sam dobio od Ureda za zatočene i nestale, koji vode evidencije, koji imaju papire, koji su mi dali taj broj. Dakle, to nije broj koji sam ja negde dobio na sastancima, nego, koji sam dobio prije odlaska u Hag 2003. godine, kada sam dobio taj podatak.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Nemojte mi zameriti ako ja nekad kažem ured, nekad komisija, ali sami ste rekli da je kasnije promenjena malo uloga, ali zadaci su u suštini bili apsolutno isti. Vi ste juče pomenuli doktora Clyde Snowa koji je praktično predvodio postupak ekshumacije, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne, doktor Clyde Snow nije predvodio, nije vodio ekshumaciju. Clyde Snow je bio taj koji je prvi otkrio "Ovčaru", i bio je tamo dva puta 1992. godine, a... a čitavu ekshumaciju su vodili međunarodni stručnjaci, ali ne doktor Clyde Snow.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu, hvala. Da li ste vi informisani o tome da se on u septembru 1992. godine u Zagrebu, u prostorijama Medicinskog fakulteta, susreo sa doktorom Kostovićem?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, mislim da se radi o tom datumu i mislim da sam upoznat s time.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Kada je doktor Clyde Snow saslušan u *Predmetu Dokmanović*, to je bilo 1998. godine, 17. marta. Za moje kolege to je stranica 1.520, redovi 18 i 19, doktor Snou je izjavio da ga je doktor Kostović obavestio o tome da ima 200 nestalih osoba iz vukovarske bolnice. Da li vi slučajno znate za tu informaciju? Da li vam je to rekao doktor Kostović, ili ste možda taj broj čuli od doktora Snowa?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Za ovaj precizan broj nisam čuo, ne mogu reći da se radi o tom broju. Ja sam znao da profesor Kostović zna o nekakvom... nekakvom broju, kao i svi mi ostali, dakle... ali brojka je varirala kažem, od 200 pa do 400, ali ne znam tačno podatak šta je onda rekao Clyde Snow.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ali možete se složiti sa mnom da svih ovih godina, znači, ja sam vam pomenula prvi... prvu brojku koju je doktorka Vesna Bosanac napomenula u julu mesecu 1992. godine u

Budimpešti, pa sve do svedočenja u predmetima pred ovim Tribunalom, figurirale su stalno različite brojke, odnosno različit ukupan broj lica koja su navodno nestala iz vukovarske bolnice. Jel' se slažete sa mnom?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je sasvim točno, jer zaista je bilo teško napraviti jednu potpuno pouzdanu listu osoba koje su bile u bolnici, s obzirom na velik broj ljudi koji je prolazio kroz bolnicu, i tako da je to ovaj, po nekakvom sjećanju uvek rađeno. I ta sjećanja su očito bila različita, pa su i brojke bile... različite.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja sam vas pitala o tome da li ste vi prikupljali i sakupljali različite spiskove lica nestalih iz bolnice. Kolega Domazet je pomenuo ovde vaše svedočenje u Beogradu, u predmetu koji mi ovde kolokvijalno zovemo *Beogradska "Ovčara"*. Tada ste saslušavani pred tim Sudom, to je bilo 20. april 2005. godine, za moje kolege iz Tužilaštva to je na 3. stranici transkripta sa tog suđenja, rekli ste da ste prvo sakupili popise nestalih osoba iz bolnice. Da li se sećate tog vašeg iskaza?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, sećam se.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam objasniti sada, šta ste time mislili da kažete, da ste sakupili popise, jer je u više navrata to pomenuto u množini. Znači, mi imamo ovde više nekih popisnih lista vezanih za nestala lica iz vukovarske bolnice?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Kada sam govorio o tom broju, odnosno, kada sam govorio sakupljanju podataka, odnosno, lista nestalih osoba, onda sam mislio na to da je Komisija za zatočene i nestale skupljala te liste, radila te liste. A ono što je meni kao sudskom medicinaru bilo bitno, da se na temelju tih lista koje su postojale u Komisiji, naprave antemortalni podaci. Dakle, ono što je meni bilo bitno, ne toliko liste, koliko antemortalni podaci. Dakle iz onog popisa, iz onog šireg popisa nestalih osoba iz bolnice, dobivena su imena, na temelju kojih su se onda sakupljali podaci od rodbine, vezano uz nestalu osobu. Dakle, to je bila bitna uloga, da organiziram skupljanje kvalitetnih antemortalnih podataka, a na temelju lista koje je imala Komisija.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, vama, odnosno, Komisiji u tom momentu je bilo najvažnije količina *ante mortem* podataka koji mogu da se skupe, nego tačan broj lica, koja su navodno nestala?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Radi se o tome da tačan broj nestalih osoba niko nije mogao utvrditi. Dakle, radilo se o tome da je se radilo o jednoj približnoj brojci, koja je očito varirala. Prema tome, jasno da je nama bio interesantan tačan broj, ali to je bilo nemoguće, u tom času zaključivati. Prema tome, trebalo se ići na najširu mogućnost, skupiti podatke za sve koji bi mogli biti u toj grupi, da bi kasnije, kada se jednog dana tijela nađu, lakše se vrši identifikacija. Dakle, iz tog razloga... nemogućnosti poznavanja tačnog broja, išlo se na jednu širu varijantu, znači, na svim onim... onim... na svim onim popisima koji su dolazili u obzir za nestale osobe iz bolnice, da se skupe antemortalni podaci.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ali ja baš zbog te formulacije, koja stoji u zapisniku sa tog suđenja, gde se pominje množina, više popisa, da li možete da nam kažete, da li se sećate, o kolikom broju popisa je bilo? Da li se sećate, imate li tu informaciju?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja ne znam o kolikom broju popisa se radilo. Ja samo znam da je ta cifra bila negde oko 400 u onom širem obliku, i da je to bilo ono za šta smo mi onda pokušali skupiti antemortalne podatke.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja bih vas sada molila da vi uzmete onaj komplet dokumenata koji su vam juče dale kolege iz Tužilaštva, koje je podeljena sa tabovima. Ja se nadam da vi to imate sada pred sobom. Ja bih vas molila da okrenete sada tabulator broj 1. To je dokaz 451, to je gospodine Strinoviću vaš izveštaj. Ja na ovom vašem izveštaju ne vidim datum kada je sačinjen, ali zaključujem da je on sačinjen za potrebe Tužilaštva u *Predmetu protiv Slobodana Miloševića*. Da li grešim?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, mislim da je to tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pošto ste vi svedočili negde, koliko se sećam, u martu mesecu, znači pretpostavka je da ste to negde početkom 2003. godine uradili ovaj izveštaj?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, tako bi trebalo biti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja bih vas molila da sada okrenete vaše izveštaje... vaš izveštaj na paragrafe 21 i 22. Moj kolega Domazet vam je postavljao pitanje vezano za taj paragraf, ja se neću osvrutati na sadržinu paragrafa, nego na to kako su paragrafi naslovljeni. Kada se čita vaš izveštaj, vidi se da su naslovi postavljeni u obliku pitanja, jer oni idu, počinju sa "Did you". Da li grešim ako kažem da se ta pitanja, znači svih 22 pitanja, je vama postavilo Tužilaštvo Haškog tribunala, sa zahtevom da date odgovor na ta pitanja?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa mislim da je to tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ako odemo na paragraf 10 vašeg izveštaja, to je stranica 2, tu ste rekli, ja ću pročitati, vi ćete potvrditi da li sam dobro pročitala: "Moram naglasiti da su forenzički patolozi bili najviše korišćeni da rade taj posao". Da li sam korektno pročitala gospodine Strinoviću, prvu reč... prvi deo vaše rečenice, prve rečenice iz paragrafa 10?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam naveo u originalu, dakle, u procesu rada prvenstveno korišćeni sudski medicinari.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Juče ste nam pričali ovde, i to je bilo vrlo korisno, objasnili ste nam razliku između antrpologa, patologa, specijaliste sudske medicine, i govorili ste nam o tome kako su se formirali timovi, i rekli ste da ste vi insistirali da u svakom timu bude jedan specijalista sudske medicine, i plus jedan asistent, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je bilo u načelu tačno, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Međutim, iz ovog paragrafa 10 se vidi da ste prvenstveno koristili patologe, znači stručnjake koji se bave više bolešću, a ne specijaliste sudske medicine, stručnjake koji se bave nasilnom smrću, kako ste nam vi to juče objasnili?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to mora da je onda nekakav krivi prevod. Ali na hrvatskom jasno piše ovo što sam ja rekao jučer, da su prvenstveno korišteni sudski medicinari, a samo u izuzetnim slučajevima, kada oni nisu bili prisutni, korišteni su patolozi. Dakle, to je jasno i glasno napisano i to sam i juče rekao.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sam zato i tražila da se... da vi ovo pročitate, ja da pročitam, zato što očigledno je nastala greška u prevodu. U originalu stoji sudski medicinari, a u prevodu na engleski jezik stoji ovaj... patolozi.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ako mogu samo kratko pojasniti?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Kako da ne.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Naime, često se u engleskom jeziku koristi izraz patolog kao forenzičar, dakle forenzički patolog, pa se koristi da je patolog, jel'? Kod nas dakle se izričito odvajaju dvije specijalnosti. Jedna je patologija, dakle isključivo se bavi bolestima, druga je sudska medicina, koja se bavi nasiljem. Dakle, to su dve potpuno različite specijalnosti. Dok je u engleskom jeziku to malo katkada nedefinirano, taj patolog, koji radi i jedno i drugo. Zato vjerojatno u prevodu ima takva greška.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Na te neke razlike ćemo doći malo kasnije, koje se očigledno pojavljuju ovde u ovom predmetu gde su vršene i ekshumacije i obdukcije i identifikacije, i korišćene su usluge međunarodnih timova. Vi ste napomenuli malo čas slučaj iz Zadra gde ste u radu, to je bio jedan od vaših timova, pomenuli i stručnjaka koji nije, rekli ste, nije imao papir. Jel' to u pitanju doktor Josip Dujela, ako sam ja dobro izgovorila?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste o tom problemu sa radom doktora Josipa Duele govorili u *Predmetu Martić*, jel' tako? Pre dva, tri meseca?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: I to je isto tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li možete vi da nam potvrdite sada, da je u okviru identifikacije ovih 200 posmrtnih ostataka iz lokaliteta "Ovčara", uvek učestvovao član tima koji je imao apsolutni sertifikat da radi takvu vrstu posla? Odnosno, da pojednostvim, da li su patolozi koji su specijalisti patologije to radili, specijalisti sudske medicine, ili je i u ovom slučaju bilo nekog lekara, kao što je bio doktor Josip Duela iz Zadra?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Što se tiče rada međunarodnih stručnjaka na slučaju "Ovčara", ja moram priznati da nisam nikoga od njih pitao

koje je specijalnosti, jer sam smatrao da je Sud... Sud odnosno, da su... nalogodavci, dakle oni koji su tražili posao, odabrali prave stručnjake. Dakle, nije bila moja zadaća da kontroliram stručnost osoba koje su došle i obavljati takav posao. Tako da ja ne znam koje su specijalnosti bile. Ja samo znam da su bili antrpoloji, stomatolozi, radiolozi međunarodni, jel' i da su bili sudski medicinari. Da li je bilo patologa među njima, to vam ja ne mogu reći.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Slažem se da vama, gospodine Strinoviću. Ali, ukoliko se sećate, i tako je... pravilno je uneto moje pitanje na... u 25. redu na 27. stranici kad sam rekla "povodom identifikacije". Jer vi ste nam juče rekli da ste vi formirali timove za identifikaciju. Jer kada je završena obdukcija, vama su međunarodni timovi, koji su vršili obdukciju, Komisiji predali tela. Jeste tako juče potvrdili? Tako izjavili juče?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je sasvim točno. Kada se radi o identifikaciji, dakle, to je sada onaj posao... vađenja elemenata iz protokola, da bi se onda ti elementi uskladili sa antemortalnim podacima, taj dio posla... je prenesen na Zavod za sudsku medicinu u Zagrebu, gdje sam ja i kolege sa Zavoda, sve specijalisti sudske medicine, radili na tom poslu, dakle, identifikacija je vršena na... na taj način. Dakle, isključivo sudski medicinari iz Zavoda za sudsku medicinu u Zagrebu su radili "Ovčaru", što se tiče identifikacije.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To jeste bilo moje pitanje. Hvala vam. Hoćete li mi reći, doktore, da li ste imali prilike da u svom radu i praćenju sudbine posmrtnih ostataka ovih 200 osoba sa "Ovčare" -upoznate u Zagrebu doktoru Milewski Ivon?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja moram reći da je bilo čitav niz delegacija, i čitav niz ljudi koji su dolazili na Zavod, vezano uz "Ovčaru" ili slične slučajeve. I moram priznat da ja... to ime mi danas ništa ne govori.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ako bih mogla da vam... da vas malo podsetim, možda ću vam osvežiti pamćenje, možda ne? Doktorica Ivon Milewski je radila na obdukcijama. Prema njenom izveštaju, ona je izvršila obdukciju oko 11 posto posmrtnih ostataka. Čak je rekla da je na neki način i koordinirala radom ostalih patologa. Prema tome, ona je bila osoba redovno prisutna u postupku autopsije, odnosno ovaj, obdukcije koji je trajao nekoliko meseci. Ili dva meseca. U svakom slučaju, trajao je duže nego što je trajala ekshumacija. Da li vam sad to nešto znači, da li vam se osvežilo pamćenje?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja opet moram reći. Gledajte, u... Sali gdje je vršen ta... taj posao, posao dakle obdukcije, bilo je stalno 30, 40 ljudi, nepoznatih ljudi i naravno da su se neki predstavljali, ali opet ne mogu, ne mogu ovaj, se sjetiti gospođe.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu, hvala. Ja ću vam reći da je gospođa, odnosno doktorica Milewski, na zahtev Tribunala, odnosno Tužilaštva tribunala dala svoj iskaz Tribunalu. Da je na zahtev Tribunala, kako je sama ona rekla, pod ugovorom uradila poseban jedan izveštaj. I sada za moje kolege i za

Pretno veće, taj izveštaj i njen iskaz su uvedeni u ovom predmetu kao dokazni predlog broj 381. Časni Sude, ako nije neki problem da sada odemo na pauzu, da bih ja sortirala još pitanja i malo možda i ubrzala tok unakrsnog ispitivanja. Pošto je ostalo možda dva minuta?

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Hvala, gospođo Tapušковиć. Sada idemo na pauzu od 20 minuta. Nastavićemo sa radom u 11.20 časova.

(pauza)

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Izvolite, gospođo Tapušковиć.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala, časni Sude. Možemo da nastavimo, gospodine Strinoviću. Sad ćemo se pozabaviti malo tabelama u vašem izveštaju. Možete se složiti sa mnom, da ovaj vaš izveštaj, koji ste pripremili za potrebe Tužilaštva u *Predmetu protiv Slobodana Miloševića* ima više tabela, i da se tabele odnose na različite lokacije u Republici Hrvatskoj?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja bih vas molila da pogledate prvu tabelu. Jel' vi imate ispred sebe to?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam koju tabelu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U vašem izveštaju, to je tabela koja ima naslov "ukupno" ili "totals". ERN broj engleske verzije je 03071918. Da li možemo da se složimo da se ova tabela odnosi na ukupan broj žrtava, koje je vaš Ured ili vaša Komisija obrađivala?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to bi se moglo tako uzeti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Časni Sude, ja se izvinjavam, prekinuću samo za moment ovaj, pitanja svedoku. Meni je za vreme pauze skrenuta pažnja da na strani 29, 14. i 15. red, kad sam pitala svedoka za doktorku Iyon Milewski, i kad sam rekla da je bila angažovana od strane Tribunala pod ugovorom, nije uneta ta konstatacija, da je ona sama, u svom izveštaju napisala da je angažovana pod ugovorom. Pa sada samo ponavljam moju konstataciju, ali taj izveštaj je inače već uvedeni dokaz. Da se vratimo ovaj, na tabelu, gospodine Strinoviću, izvinite što sam vas prekinula. Ta tabela... vi imate ovde, to je 3. red odozgo, kolona, gde stoji "Zagreb,"Ovčara", što znači da ste, da je u Zagrebu vršena obrada, ako mogu takav izraz da upotrebim, obrada, obrada posmrtnih ostataka, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Vi imate tu tri tipa kolona, jedna se zove "established", znači da su "utvrđeno", druga grupa je

"probably", znači "verovatno", treća je "unknown" znači "nepoznato". Da li mi možete reći, ti naslovi, da li se odnose na uzroke smrti kod posmrtnih ostataka, jer u tabeli nije dato jasno obrazloženje šta znači "established", šta znači "probably", šta znači "unknown". Znači, ili uzrok smrti ili ukupan broj posmrtnih ostataka?
SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to bi se odnosilo na uzroke smrti, utvrđeno, vjerovatno, nepoznato i... ukupno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. A onda, ako pogledamo tu tabelu, vertikalnu kolonu, ispod "established" imamo podkolonu, koja se zove "shooting". Znači, to možemo da prevedemo da je uzrok smrti, ako ste rekli da je to uzrok smrti ovaj, vatreno oružje, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Točno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ovde stoji, da se spustimo dole na 3. red na Zagreb, "Ovčara", broj od 200, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je točno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sve ostale kolone, odnosno red do kraja, sve su prazne, ne postoji ni jedan unos, i na kraju imamo "total" opet 200. Jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je točno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, prema ovoj vašoj tabeli, u "Ovčari" je bilo 200 slučajeva da je smrt nastala usled vatrene oružja.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to proizlazi iz ove tabele, s tim da moram napomenuti da ne znam kada je rađena tabela, obzirom na podatke koje smo mi dobili o uzroku smrti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste mi pre pauze potvrdili da ste vi ovaj report radili za potrebe Tužilaštva, neposredno pred svedočenje u *Predmetu Milošević*. Vaše svedočenje u tom predmetu je bilo u martu mesecu 2003. godine. Slažete li se sa mnom da je onda ta tabela bila napravljena neposredno, odnosno, pre marta 2003. godine?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Za ovu tablicu ne znam kad je točno napravljena. Obzirom na ove sve podatke, očito su to podaci od Komisije za zatočene i nestale, odnosno Ureda za zatočene i nestale, tako da zaista ne znam kad je ova tablica rađena.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali doktore, ne osporavate da je ova tabela sastavni deo vašeg izveštaja?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, naravno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li se slažete sa mnom da se od ukupnog broja tabela, kojih mislim da ima oko desetak, verujete nisam sama brojala, samo jedna tabela na stranici 7, engleska verzija ERN broj 03071920. Da li ste našli tu tabelu, gospodine? Da vam olakšam, iznad tabele stoji

"Ovčara". Za prevodioce, to je tabulator broj 1. Pošto vidim da gospodin Strinović ima problema, zato što je u ovom kompletu, časni Sude, dostavljena i engleska i BHS verzija, i znam da je bilo malo pobrkanih stranica, možda sada zbog toga svedok duže traži. Znači tabela koja naslov ima "Ovčara". Ja mislim da upravo sada držite ruku na toj tabeli, gospodine. Evo, upravo je imamo sada i na ekranu. Da se vratimo, gospodine Strinoviću na to pitanje, da li se slažete sa mnom da se na posmrtno ostatke, nađene u "Ovčari", odnosi samo jedna tabela u vašem izveštaju?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, mislim da je to tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ako pogledate gornji levi ugao navedene tabele, imate slovo N i znak jednakosti i 200. Da li sam u pravu, ako zaključim da je to N oznaka na engleskom, "number", broj, i da je ukupan broj 200?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Takođe, na toj tabeli stoji da je "cause of death", znači - uzrok smrti; "gunshot injuries", odnosno vatreno oružje?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Sada bih vas molila gospodine Strinoviću da pređete na tabulator 4. To je dokazni predmet broj 457 za kolege iz Tužilaštva. Gospodine Strinoviću, ovaj... ova tabela je posebna tabela i ona, možete li mi to potvrditi, nije sastavni deo vašeg izveštaja?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Mislite izveštaja za...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Izveštaja o kome smo maločas pričali, koji je tabulator broj 1, i koji ste vi priložili prvo u *Predmetu protiv Slobodana Miloševića*?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, nije sastavni deo toga izveštaja?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ako bi tako mogli da kažemo, ovde imamo neki naslov koji piše "paragraf 49", jel' tako? U gornjem levom uglu?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je to paragraf 49 Hrvatske optužnice protiv Slobodana Miloševića?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam, nisam siguran.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste nam juče rekli, na pitanje kolege iz Tužilaštva, kada je... ste pitani povodom ove tabele, vi ste izjavili da ste tu tabelu napravili vi i kolege sa podacima o uzrocima smrti koje ste dobili negde oko 2002. godine. Da li se sećate da ste to juče rekli?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, verovatno da, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sam za vašu informaciju, poredila Hrvatsku optužnicu, i Hrvatska optužnica protiv Slobodana Miloševića u paragrafu 49 govori samo o žrtvama, navodnim žrtvama iz vukovarske bolnice. Ovde u ovoj tabeli, ako pogledamo, sada imamo da je u 195 slučajeva utvrđen uzrok smrti, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da je od tih 195 slučajeva, 188 slučajeva je vatreno oružje uzrok smrti. Jel' tačno?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: 188.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja se izvinjavam, ako sam rekla neki drugi broj, ali sam i mislila na 188.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam sada objasniti, ova tabela je pravljen za potrebe Optužnice protiv Slobodana Miloševića, vi ste juče rekli da ste je vi izrađivali sa vašim kolegama. Naznačili ste da je broj 188 slučajeva gde je smrt nastupila od vatreneog oružja, a maločas smo govorili o vašoj tabeli iz vašeg izveštaja, tabela koja se zove "Ovčara" i tabela koja se zove "Total", gde ste pominjali ukupan broj od 200 slučajeva u kojima je uzrok smrti vatreno oružje. Možete li nam objasniti kako je moguće da se u malom vremenskom razmaku pojavljuju tako različiti podaci u vašim tabelama, koje vi zvanično podnosite međunarodnoj instituciji kao što je Tribunal? Bez obzira, o kom predmetu se radi?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko ja mogu sada ovako reći, očito je da smo u prvom slučaju imali podatke, dakle manji broj podataka, dakle šturu podatke vezane uz 200 osoba koje su stradale od strelnih ozleda, dok smo naknadno dobili malo preciznije podatke, dakle protokole sa uzrocima smrti, koji su detaljnije opisani, pa je po tim podacima rađena ova druga tabela, koja bi trebala biti zato preciznija, jer smo imali kažen bolje podatke na temelju kojih smo radili taj... tu tabelu. Ja moram napomenuti da mi nismo radili obdukciju, i mi nismo utvrđivali uzrok smrti, nego smo jedino putem papira, dakle dopisa i protokola ili dijela protokola mogli dati neke zaključke. Prema tome, i onaj prvi zaključak od 200 strelnih ozljeda, datira na temelju nekakvih podataka koje smo do tada sakupili. Nakon toga, dobili smo nove podatke, odnosno podatke gdje je bilo vidljivo da je... da je od 195 utvrđenih uzroka smrti, u 188 se radilo o strijelnim ozledama, ovo ostalo su bile traume i druga neka sila. Prema tome, dakle, moj odgovor je da je očito u času pisanja jedne i druge tabele postojali su različiti podaci, a mi smo se ravnali po tim podacima. Mi nismo imali svoje

podatke, jer mi nismo radilo obdukciju, nego su to podaci koje smo - kako smo dobili, tako smo onda slagali te tabele.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sam sad čula vaše obrazloženje, gospodine Strinoviću. Ali, složili smo se da na vašem izveštaju nema datuma. I posrednim putem smo došli do toga kada je vaš izveštaj bio urađen. Jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste potvrdili da je vaš izveštaj urađen početkom 2003. godine. Ni ovaj dokument, ova tabela, nema datuma kada je izrađena. Ali smo došli do toga da je napravljena za potrebe Hrvatske optužnice protiv Slobodana Miloševića koja je podignuta, da ne kažemo datum, nakon 2000. godine. Vi kažete da vi niste imali podatke nego da ste podatke dobili od drugih... Časni Sude, greškom je uneto za Optužnicu protiv Slobodana Miloševića, hrvatsku, 2003. godina. Ja sam rekla aproksimativno, posle 2000. godine, jer mi u ovom momentu za ovo pitanje nije važna tačno godina. Hvala... Rekli ste da ste podatke dobili od nekog drugog. Vi ste nam juče rekli kada su tačno završene obdukcije. Možete li da ponovite sada: kada su završene obdukcije i kada ste vi dobili kompletne papire?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Kao što sam prošli... juče jasno objasnio, mi smo papire za identifikaciju dobili odmah nakon završenog posla, dakle krajem 1976, početkom 1977. godine, i to su bili dakle oni djelovi obdukcionog protokola koji su vezani uz identifikaciju, ali ne uz uzrok smrti. Mi uzrok smrti nismo nikad dobili, dakle od Suda kompletne protokole, nego smo dobili nekave dopise, papire po kojima smo mogli zaključivati. Mi u stvari nismo nikada davali nekakva mišljenja vezana za uzroke smrti, jer nismo dobili za to dovoljan materjal. Dakle, ovo što smo mi dobili, to smo unijeli u tablice. Ali ja napominjem da to je... hrvatskoj strani nije... nije bilo legalno predano. Da li sam ja to dobio na Sudu ovdje ili kako sam došao do tog materjala, sad to ne znam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja se, gospodine Strinoviću dobro sećam kako ste juče, šta ste juče rekli i na koji način ste vi dobili deo dokumentacije, i čak ste pokazali iznad kog dela izveštaja autopsijskog ste ovaj, dobili podatke. Međutim, vi ste sve te podatke dobili u onom momentu kada je završena obdukcija. I u međuvremenu, do izrade ovih tabela, da li ste dobijali bilo kakve druge podatke, a nisu u pitanju uzroci smrti?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam kakve druge podatke bi mi mogli dobiti. Dakle, mi smo od onih koji su radili obdukciju dobili protokole. To su bili finalni protokoli, završni protokoli koji... dakle, u kojim protokolima nismo dobili rubriku uzroka smrti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Da li možete da mi potvrdite da su ove sve tri tabele, znači i tabela "Total" i tabela "Ovčara" i ova tabela, koju ću ja da nazovem "paragraf 49", urađene na osnovu istih papira i istih dokumenata i podataka koje je vaša Komisija, odnosno Ured ima?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Očito nisu, jer inače bi tabele bile jednake. Dakle, imali smo očito različite papire, pa su zato i tabele različite. U jednoj tabeli je stajalo da je 200 osoba stradalo dakle od vatrenog oružja, u ovoj tabeli piše da je to 188 od 195 utvrđenih uzroka smrti. Dakle, mi smo očito naknadno dobili detaljne, odnosno dodatne podatke, pa smo onda izradili drugačiju tabelu. Inače bi naše sve tabele bile sigurno jednake.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To sam vas maločas i pitala, da li ste dobili naknadno neke podatke i vi ste prvo rekli da niste dobili nikakve podatke. No, idemo dalje. Pošto je još uvek tabela, "paragraf 49" na ekranu, možemo pogledati, u donjem levom uglu te tabele stoji - starosni raspon "age range" da ide od 16 do 72 godine, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, tako piše u ovoj tabeli.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro. Mi ćemo posle preći na izveštaj doktorke Yvonne Milewski, za koju vi kažete da je ne znate. Ali da ne bismo pomerili ove grafikone sa ekrana, pošto to duže traje, zato ću sada da idem malo ovako, posrednim putem. Kakav bi vaš odgovor bio, ako vam ja kažem da je doktorka Milewski, koja je pregledala svih 200 obdukcioničkih nalaza, po zahtevu Tužilaštva, zaključila da je raspon, starosni raspon posmrtnih ostataka odnosno žrtava od 16... od 17 do 66 godina?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam kada je gospođa doktor radila tu svoju analizu, koje godine. No mi smo iz naših protokola, vezano uz identifikaciju i točan datum rođenja, mogli utvrditi ovaj raspon koji je naveden. Dakle, to je raspon koji je utvrđen kod najmlađe i nastarije osobe, koje su identificirane na "Ovčari".

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li možete da se složite sa mnom, da je razlika u gornjoj granici, između 72 godine i 66 godina iznosi šest godina, i da to može da bude značajan broj godina prilikom utvrđivanja identiteta posmrtnih ostataka?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja ponavljam da ne znam na temelju čega je gospođa doktor radila tu procijenu dobi, da li na temelju nalaza antropologa, ili na temelju smrtovnice, odnosno, točnog vremena od točnog datuma rođenja osoba. Mi smo ovo radili na temelju, dakle smrtovnice, odnosno točnog podatka rođenja svake osobe.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pošto vi imate pred sobom tu tabelu, a i mi smo svi juče dobili komplet dokumenata, ja ću sada zamoliti da se na ekran prikaže dokaz, samo momenat 381. To je izveštaj doktorke Milewski. Časni Sude, samo da vas podsetim, izveštaj doktorke Milewski i njen transkript su pre oko, jedno desetak dana uvršćeni u dokazne spise po Pravilu 92bis. Samo momenat, da ja uzmem taj izveštaj. Vi ste postavili pitanje: na osnovu čega je doktorka Milewski to radila. Ja sam vam rekla da je ona po zahtevu Tužilaštva uradila izveštaj. I ona je na samom uvodu koji se zove "Analiza nalaza patologa prilikom obdukcije tela eshumiranih iz grobnice "Ovčara" u blizini Vukovara u

Hrvatskoj" - 4. marta 1998. godine, naznačila da potvrđuje da je pregledala 200 izveštaja sa obdukcije. Znači doktore, doktorica Milewska je pogledala, odnosno pregledala ista ona dokumenta, iste one... obdukcione zapisnike, izvinjavam se, koje ste i vi imali i koji su vama stajali na raspolaganju.

SVEDOK STRINović – ODGOVOR: Ne, moram jasno očitog naglasiti i pojasniti. To su dvije različite stvari. Doktorica je imala pred sobom obdukcione protokole u kojima je antropolog ili sudski medicinar dao približnu starost na temelju nalaza na obdukciji. To je jedna stvar. Na temelju toga je ona napisala svoj izveštaj. Mi smo svoj izveštaj dali na temelju točnog podatka za svaku osobu koja je prepoznata. Dakle, jasno da antropolog ne može dati točnu godinu rođenja svake osobe, nego može približno, plus, minus pet godina reći starost te osobe. Mi smo na temelju dokumenata, na temelju smrtnice, dakle točnog dana rođenja, kad je osoba prepoznata, onda jasno, zna se i kad je rođena. Prema tome, zato su naši podaci precizni, točni, a ovo su približni podaci koje je doktorica dobila na temelju obdukcionog protokola. Dakle, mi smo imali istu dokumentaciju, ali doktorica na temelju samo tog, te procijene, koja je u svakom protokolu, ako ste videli protokol, na svakom protokolu piše... piše... piše među ostalim "age", piše "dob, od-do", piše "visina, od-do", a mi imamo nakon toga identifikaciju, podatak koji je sada precizan, točan i koji je unesen onda u ovu našu tablicu. Prema tome, to su točni podaci za svaku osobu. Najmlađa osoba ova 16, najstarija 72. To je datum rođenja te osobe. Dakle, to su dvije različite stvari, to se ne može uspoređivati.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro doktore. Ali da sada predemo... inače su... raspon godišta je dat... da neki... na neki način, da kažemo, dosta rastegljivo iz određenih razloga. A kada se izvrši konačna identifikacija, utvrdi se konačni identitet posmrtnih ostataka, onda bez greške može da se kaže starosno doba... žrtve. Ali da predemo sada na drugo pitanje, koje je obrađivala doktorica Milewska. Ja moram odmah da vam kažem, razlog zbog čega vršimo ova upoređenja. Vi ste došli ovde kao svedok Tužilaštva, doktorica Milewska je isto dala svoj nalaz, mišljenje i svoj iskaz na zahtev Tužilaštva i na zahtev Tužilaštva, taj njen izveštaj sa tabelama i taj njen iskaz su uvršteni u ovaj spis. Ako možete opet da okrenete, vama odnosno, ispred vas tu tabelu, koju sam ja nazvala "paragraf 49". To je tabulator broj 4. A ja ću zamoliti sudskog službenika da nam okrene. Ovo je sada iskaz doktorice Milewska, odmah iza iskaza nalazi se njen izveštaj. 6. stranica engleske verzije njenog izveštaja, paragraf E... Ja ću nastaviti sa vama sa pitanjem, dok sudski službenik bude pronašao taj dokument. U vašoj tabeli "paragraf 49", stoji da su u četiri slučajeva, u četiri slučaja, uzrok smrti da je nepoznat, jel' tako?

SVEDOK STRINović – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U 188 slučajeva, uzrok smrti je vatreno oružje. A sada, ukoliko nam uspe službenik da prikaže, stranica 6, izveštaja, ne iskaza, nego izveštaja. Dokazni predmet je 381. Ja sam to... 381 sam bila rekla. Taj dokazni predmet je trenutno na ekranu jer je... Mi ga vodimo, prema podacima koje imamo, da je i izveštaj i iskaz doktorice Milewska su dobili

jedan broj. Časni Sude, pošto ne možemo taj dokument... ne, to je izjava svedoka, to je iskaz svedoka dat Tužilaštvu. To nije dokument koji ja želim da vidimo... Časni Sude, ukoliko mi dozvolite, ja imam pred sobom BHS verziju iskaza. Ukoliko može sudski poslužitelj da dođe, da uzme i da donese pred svedoka, da bi svedok pročitao... konstataciju doktorke Milewski. Doktore Strinoviću, na toj stranici koja je sada ispred vas, zadnji redovi, obeleženi su narandžastom bojom, piše paragraf E, da li vidite? Da li možete da nam pročitate? Evo dobili smo, časni Sude, sada i na ekranu. Da li možete da nam pročitate paragraf E?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: U paragrafu E piše "uzrok smrti nije utvršen kod sedam osoba". "Kod sedam osoba uzrok smrti nije mogao biti objektivno ili sa sigurnošću utvrđen".

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Možete li da nam objasnite, pošto je doktorka Milewski svoj nalaz dala 1998. godine, a vi ste ove tabele pravili, pogotovo tabelu "paragraf 49", pravili ste u kasnijem vremenskom periodu, gde stoji da u četiri slučajeve uzrok smrti nije mogao biti utvrđen. Da li vi, kao stručnjak, možete da nam date bilo kakvo naučno obrazloženje za ovu diskrepanciju između dva različita nalaza po broju utvrđenih uzroka smrti žrtava?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Naravno, ja to mogu obrazložiti na kraći i duži način, mogu obrazložiti dakle, sa više aspekata. Naime, bitno je ovdje da mi ni u jednom času nismo imali kompletne protokole, nego kad smo radili ovu tablicu, mi smo dobili uzroke smrti. I te uzroke smrti smo kao takve upisali, odnosno prepisali u te tablice. Ja moram napomenuti da je uzrok smrti vrlo teško utvrditi kod ovakvih slučajeva, tako da su i obducenti kod... u slučaju "Ovčare" imale... imali više dilema, tako da je u njihovom uzroku smrti, nije uvijek jasno upisano kao siguran uzrok smrti, nego su postojale uvijek odnosno postojale su nekakve varijacije, odnosno, čovjek koji čita takav izveštaj, takav uzrok smrti, može to shvatiti na više načina. Ja sam siguran da mi sada podijelimo sedam vrhunskim specijalistima sudske medicine da čitaju te izveštaje i da napišu svoje tablice, da bi se brojevi razlikovali. Upravo zato što ta rubrika gdje se upisuje uzrok smrti, nije jednoznačno upisana, nego je dat jedan utisak obducenta, koji onda on, na temelju nekog razloga upisuje to kao "strijelna ozlijeda" ili kao nekakva druga ozlijeda kao uzrok smrti, i ponavljam, to je vrlo složeno i kompleksno. Bilo bi možda naj... najadekvatnije da se... da se svaka ta... ta... takav slučaj onda gleda, s obzirom na ozlijede koje su utvrđene, da se te ozlijede analiziraju, dakle one se mogu analizirati na više načina, da bi se onda potvrdila, manje više, precizna dijagnoza uzroka smrti. Naime, vi morate znati da kod ovakvih slučajeva, gdje je prošlo više vremena od časa smrti, dolazi do brojnih promjena. Dolazi dakle, prvo do promjena na odeći. Na odeći se vidi jasno, defekt ili rupa. S vremenom, taj defekt se može promijeniti, može se raspasti odjeće, može da nema promjena. Na koži se vidi defekt. Nakon više godina koža nestaje, pa nema tog defekta. Pa dolazimo dalje do organa. Organ može biti i ne mora biti sačuvan. Ako je organ sačuvan, onda na tom organu vidimo oštećenje, vidimo defekt, a organ može nestati tokom vremena. Dolazimo do kosti. Neke kosti pucaju pravilno, pa se prepozna na kosti, sigurno, da, ovo je ozljeda od metka. Ali ima kosti koje tako puknu, tako se raspadnu, da mi teško

rekonstruiramo poslije tu kost i teško zaključujemo o čemu se radi. Dakle, ja samo hoću da i časni Sud i vi ostali, shvatite zašto je utvrđivanje uzroka smrti vrlo kompleksno u tom smislu, i da je teško dati nekakvu točnu brojku, točan, kod ovakvog velikog broja slučajeva, točan broj dakle, sigurnih uzroka smrti. Kažem, mi smo mali nekakve podatke koje smo dobili, podatke sa uzrocima smrti koji su bili napisani, i na temelju toga je napisana ova tablica, koju nazivamo sada "paragraf 49". Kad bi se radila analiza tih slučajeva, kažem, nije jednostavno jednoznačno upisati točan broj, zato jer... jer su to takove finese da je nekada vrlo teško i diskutabilno i kažem, vrhunski stručnjaci mogu se razilaziti u interpretaciji nekakve ozljede. Lako je utvrditi ozljedu koja je smrtno stradala, pa se radi odmah obdukcija. Ali, kad je prošlo šest ili više godina, onda je to situacija sasvim drugačija. Ni kod svih tih tijela koja su bila u "Ovčari", nije bilo uvijek isto. Ona na površini su bila skeletirana, pa je bilo teže utvrditi uzrok smrti. Kod onih koji su bili saponificirani na dnu grobnice, oni su bili bolje sačuvani, pa je bilo lakše utvrditi uzrok smrti. Jer su više tkiva sačuvana, pa je tako i više jasno, ozlijeda bilo... vidljivo i lakše se to onda moglo povezati. Prema tome, ja opet kažem, ovde postoji razlika, evidentno, između sedam i četiri je razlika. Ali, pokušao sam sada objasniti zašto ona može tako nastati, kod interpretacije čitanja protokola. A osim toga, mi smo dobili uzroke smrti kao, dakle, jedan popis - iz kojih je bilo vidljivo dakle, bilo je vidljivo da su... dakle, o kojim... brojevima "Ovčara" se radi, i koji je uzrok smrti. Prema tome, nismo mi radili taj popis koji smo dobili, i na temelju toga je napisana ova tablica. Isto tako napisana je tablica prethodna, koja je... kada se radilo o 200 osoba, sa poznatim uzrokom smrti, isto tako je pisana ova tablica gdje je taj uzrok smrti poznat u nešto manjem broju slučajeva. Dakle, ali ja to samo želim objasniti Sudu da je to nešto što je u ovom poslu, kada se radi o ovakovim slučajevima – vrlo... delikatno i teško i da kažem, mogu postojati neke razlike. A mislim da ova razlika od četiri i sedam kod ovakvog slučaja i zbog ovih razloga, nije velika.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala doktore. Dali ste mi donekle i ovaj, odgovor unapred na pitanja koja sam inače htela da vam postavim. Da vam ne bih sada predočavala dalje neke delove izveštaja ovaj, doktore... doktorke Milewski, onda znači možemo da zaključimo da iz istih razloga koje ste sada naveli, je došlo i do razlike u ukupnom broju lica koja su nastradali od vatrenog oružja, između vaše tabele, u kojoj piše 188. To je ta tabela koju evo sada nazivamo "paragraf 49", i onoga, što ću vam reći, da je doktorka Milewski naznačila da je uzrok smrti, odnosno vatreno oružje bilo uzrok smrti, u 190 slučajeva. Znači, isti razlozi mogu da se primene i na ovu razliku?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, po mom mišljenju - svakako da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, hoćete da... kažete nama da stručnjaci... da stručnjaci istog stepena obrazovanja, iste specijalnosti mogu da daju, povodom istog, tako da kažemo materijala, posmrtnih ostataka, da daju različite nalaze?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Oni mogu dati u konačnici različiti

stupanj sigurnosti. Dakle, stupanj sigurnosti o kojem uzroku smrti se radi, i onda se takav stupanj sigurnosti uzroka smrti može i različito interpretirati.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste svedočili u *Beogradskoj Ovčari* i znate da je tamo na zahtev Suda obavljeno veštačenje od grupe stručnjaka, vi ste i pomenuli da ih znate čak i poimence. I njihovi rezultati povodom pojedinih parametara se razlikuju, kako od vaših rezultata, tako i od rezultata koje je dala doktorka Milewski. Znači, isti razlog može da se primeni i u tom slučaju. Hvala.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam vidio izveštaj kolege iz Novog Sada, ali gotovo sigurno mogu reći da to isto vrijedi i za takav slučaj, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Samo da malo organizujem, jer onda mi deo pitanja postaju bespredmetni, pošto ste mi već praktično odgovorili... Kada se već nalazimo u domenu obdukcije i utvrđivanja uzroka smrti, bez obzira što vi u konkretnom slučaju, kada su u pitanju posmrtni ostaci iz "Ovčare" niste radili obdukciju, ali mislim da mi možete dati odgovor na određeno pitanje. Kada se svedočili u *Predmetu protiv Milana Martića*, sada u aprilu 2006. godine, raspravljalo se o slučaju Mirka Brozinovića ili Brožinovića, izvinjavam se odma, ukoliko sam pogrešila ime iz Lipovače Dre... Lipovače Drežničke, jel' tako, jel' se sećate toga?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, poznato mi je to ime, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Konkretno, pokojni Mirko Brozinović je umro, prema iskazima svedoka koje ste vi uzeli u obradu - od povreda vrata, odnosno, od povreda mekog tkiva. Nakon izvršene obdukcije, to je sve, stoji vaše svedočenje na te okolnosti u zapisniku od 12 i 13 aprila 2006. godine. Stoji konstatacija da bez obzira što pregledom posmrtnih ostataka gospodina Brozinovića nije mogao biti utvrđen egzaktno uzrok smrti prostrelne rane, da se uzeo iskaz svedoka da je dobio povrede u vrat kao verodostojan, i onda je konstatovano za tu žrtvu uzrok smrti - "vatreno oružje". Da li možete da mi kažete, da li je takav pristup utvrđivanju uzroka smrti, pregledom dokumentacije koju ste imali, mogao ili bio primenjen u bilo kom predmetu, odnosno, povodom bilo kojih posmrtnih ostataka sa "Ovčare"?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Gledajte, ja ne znam čime su se rukovodili obducenti koji su pisali uzroke smrti, jer su oni radili obdukciju i napisali su uzroke smrti. Koliko je meni poznato, oni su isključivo na temelju nalaza, dakle oni su imali radiološku obradu, što je bilo ovde vrlo interesantno, da su radiološkom obradom, dakle - rentgenom mogli utvrditi da li postoje projektili, da li postoje nekakvi djelovi, dakle - projektila koji bi sugerirali na uzrok smrti, i na temelju ostalog nalaza dakle, pregleda i obdukcije, zaključivali o uzroku smrti. Koliko je meni poznato, oni nisu na temelju nekih drugih podataka, odnosno, elemenata zaključivali na uzrok smrti, nego samo na temelju onoga što su oni doznali u obdukcionoj Sali.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu, ali vi meni niste odgovorili na pitanje koje sam vam postavila. Vi ste u jednom drugom predmetu svedočili o tome da vam je poznat slučaj da se posmrtni ostaci, odnosno žrtva vodi kao pogođena vatrenim oružjem, i da je smrt nastupila usled vatrene oružja, iako obdukcijom tako nešto nije utvrđeno. Moje pitanje je bilo: da li je vama poznato, ne da li je Komisija, da su timovi vaši uradili tako, nego da li je vama poznato da li je takav pristup utvrđivanju uzroka smrti povodom bilo kojih postignutih ostataka sa "Ovčare" bio primenjen, ili ne?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, pa mislim da sam odgovorio. Ne, nije mi poznat nijedan takav slučaj.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li vi možete sa sto postotnom sigurnošću da isključite da takvih slučajeva nije bilo?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa ne mogu, jer ja nisam pisao uzroke smrti. Dakle, nisam pisao protokol, pa tako ni uzrok smrti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala... Vi ste nam ovde pričali puno doktore uopšte o celoj proceduri kako je išlo od otkrivanja grobnice, pa do postupka identifikacije i slažemo se da su tu praktično se prošle tri faze. Faza ekshumacije, koja je trajala nekih četrdeset i nešto dana, faza autopsije, odnosno obdukcije, koja je trajala tri meseca, i faza identifikacije koja praktično, prema onome što ste nam rekli, traje i dan danas?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I ne zna se do kad će trajati faza ove identifikacije. Prema onome sve što ste nam juče i danas rekli, znači možemo da se saglasimo da ni jedan od hrvatskih stručnjaka, odnosno, lekara specijalista, u timovima koje ste, kako sam ja shvatila, vi formirali i koordinirali, nije potpisao niti jedan dokument koji se odnosio na utvrđivanje uzroka smrti odnosno, na obdukcioni nalaz. To su sve uradili međunarodni stručnjaci?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato da, to je tako.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Juče ste nam rekli da je prvih godina, sve dok nije otkrivena grobnica, odnosno, rekli ste tako da je to trajalo sve do 1995. godine, da je prvenstveni zadatak Komisije bio prikupljanje što većeg broja podataka, održavanje sastanaka u cilju prikupljanja sve većeg broja podataka, znači *ante mortem*, koji će biti posle osnova za postupak identifikacije, za koji ste znali da će na kraju da se dogodi, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tako.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Izjavili ste, ja mislim da je to u Beogradskoj "Ovčari", a juče ste nama izjavili ovde da je u 80 posto slučajeva identifikacija izvršena klasičnom metodom, znači na osnovu podataka dobijenih od: najbliže rodbine, prijatelja, komšija ili bilo koga ko je mogao da da relevantan podatak, a da je ostatak identifikovanih, ukupnog broja identifikovanih posmrtnih ostataka, urađen putem DNA analize, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je podatak za opće, ne za "Ovčaru", nego za sve slučajeve koji su obrađeni kod nas.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da, da. Znači praktično za sve slučajeve identifikacije koje su rađene na teritoriji Hrvatske, i za sve posmrtno ostatke koji su bili, nastali u tom... žrtve koje su poginule u tom vremenskom periodu, dok su trajali sukobi 1991. godine u Hrvatskoj?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je točno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ako pogledamo doktore sada tabulator broj 6, to je dokazni predmet 460, Vidimo tabelu. Jeste li okrenili doktore?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vidimo tabelu za koju ste rekli da je sačinjena 2006. godine, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I da je ona načinjena u Zavodu za sudsku medicinu, i da ste na izradi učestvovali vi i vaše kolege, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da. Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Tu je napravljen prelom, odnosno presek, i od 200 posmrtnih ostataka naznačeno je na kojim posmrtnim ostacima je identifikacija utvrđena klasičnim putem, na kojim je utvrđena putem DNA analize, i navedeni su OVC brojevi posmrtnih ostataka gde nije uspela da se utvdi analizom identitet. Jel' tako doktore?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Na poslednoj stranici te tabele, dali ste ukupne podatke, gde stoji da je od 200 posmrtnih ostataka identifikacija izvršena u 192 slučaja, a da je klasičnom metodom utvrđeno 93 slučaja, a putem DNA analize u 99 slučajeva. Jel' tako doktore?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To zbog zapisnika moramo da konstatujemo. Ako se pogledaju ovi brojevi, znači odnos između 93 slučajeva identiteta utvrđenog klasičnim putem i 99 slučajeva identiteta utvrđenog putem DNA analize, vidimo da taj odnos sigurno nije 80 na prema 20?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da. I to je točno, očito, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ovde je odnosno gotovo 1 na prema 1. Da li možete da nam date objašnjenje za to?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da mogu. Radi se o tome da je to bila najveća grobnica koja je u Hrvatskoj iskopana. I na početku identifikacije je preko... znači, sve osobe su bile identificirane klasičnom metodom. Dakle, to su

bili oni slučajevi koji su bili jasni, koji su imali puno elemenata i koji su bili tako ubjedljivi da se identifikacija mogla sprovesti, da je rodbina prihvatila. I zato je u početku, prvu godinu dana, kažem, identifikacija išla klasičnom metodom. DNA metoda kao metoda, tada još nije bila toliko usavršena. Kako je vreme prolazilo, to su preostali slučajevi bili sve kompliciraniji, nije više klasičnom metodom se moglo dobiti dovoljno elemenata, pa se onda prešlo na DNA identifikaciju. Dakle, zato je, zbog velikog broja, zbog vrlo kompleksnog i složenog, složenih slučajeva, gdje je bila populacija, koja je bila praktički dakle, veliki dio populacije bio je sličan, muškarci srednje i mlađe dobi, bez nekih posebnih karakteristika, tako da je identifikacija u jednom velikom broju slučajeva bila vrlo otežana, i zato se onda prešlo na DNA identifikaciju koja se tijekom godina, dakle tamo 1998. godine, 1999. godine, uvela kao puno vrijedna i onda je već bila toliko kvalitetna da se mogla s njom vršiti identifikacija, i onda smo krenuli kažem, rutinski sa DNA identifikacijom u slučaju "Ovčare". Ali i tamo, i tamo, ako što se vidi, ovaj, nismo uspjeli sve riješiti, kao što bi čovek očekivao, jer postoje problemi, pa i dan danas ovaj, još imamo neriješenih slučajeva. Dakle, to je ono najkraće obrazloženje zašto postoji ovakav omjer kod ove velike grobnice.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste nam doktore rekli da je, ovaj... DNA analiza relativno nova. Da li to znači da je primena DNA analize nova u Hrvatskoj, u medicinskim krugovima, a ne u svetskim krugovima? Kada je DNA analiza otkrivena?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam točno godinu otkrivanja ali znam da smo mi relativno brzo, prateći svijet, ušli u tu analizu. 1994. godine je osnovan laboratorij u Zagrebu, i on je počeo sa tom DNA analizom. Ali ona još nije bila toliko usavršena, i osim toga se ona tijekom godina, kao metoda se usavršavala, test se ubrzao, tako da je on danas još kvalitetniji, još brži. To je to.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja bih vas sada zamolila da pogledate dokaz 452. To je nova tabela jedna, izrađena od Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku. Vi ste nam juče, i na pitanje Pretresnog veća davali objašnjenja oko te tabele i to je tabela koja daje samo presek utvrđenog identiteta posmrtnih ostataka klasičnom metodom. Jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je ta tabela. Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Kad ste govorili o utvrđivanju identiteta klasičnom metodom, vi ste pridali veliki značaj dokumentima, pogotovo ukoliko je na dokumentu napisano ime?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Veliki značaj u toliko da takav dokument odmah izbacuje neko ime, pa se onda treba to jasno provjeriti i potvrditi, da bi se onda do kraja izvršila identifikacija. Ali sigurno da je to značajno za početak identifikacije.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, pronalazak dokumenta uz posmrtni ostatak, ne znači automatski utvrđen identitet te osobe?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Naravno, naravno. To je točno, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. U ovoj tabeli vi niste dali prelom u koliko slučajeva je dokumentacija, pardon... u koliko slučajeva je identitet posmrtnih ostataka utvrđen putem dokumenata. Ja sam to, kako mi kažemo ono, ručno, peške utvrdila brojanjem, i ja sam utvrdila da je u 41 slučaju identitet, ovde znači od 93 osobe, pošto imamo , jel' tako, slažete se sa mnom, 93 osobe gde je identitet utvrđen klasičnim putem?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tako.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U 41 slučaju je utvrđen identitet putem dokumenata. Vi pored toga navodite još više drugih parametara na osnovu kojih je utvrđen identitet, a najčešći je, u 20 slučajeva, kombinacija. Da li možete da mi kažete doktore, kombinacija šta znači? Kombinacija dva parametra, tri parametra, svih mogućih parametara koje imaju?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Kada govorimo o kombinaciji kao elementu, glavnom elementu za identifikaciju, onda mislimo na više parametara. Naravno, da uvijek smo sretni ako imamo, kad je kombinacija u pitanju, imamo puno parametara, znači od onih općih parametara, znači visina, dob, spol i slično, do dakle, onih koji su vezani uz odeću dokumente, status zubala i tako dalje. Dakle, što više parametara imamo to je identifikacija jednostavnija i ta je onda identifikacija pravi izraz. Ako imamo kombinaciju samo malog broja parametara kao kombinaciju, onda oni moraju biti vrlo čvrsti. Znači, čvrsti parametar neće biti samo dokument. Uz dokument mora biti i nalaz zubala koji će biti karakterističan, usporediv sa zubnim statusom, sa fotografijom ili slično. Ili nekakva medicinska dokumentacija koja govori za stari nekakav prijelom, za neki deformitet, za neku protezu i slično. Dakle, to su oni čvrsti parametri koji kad ih imamo i manji broj, mogu biti pouzdani jer su toliko karakteristični i njih zaista ne može imati puno ljudi. Tako da, ako imamo nekoliko takovih parametara, dakle par, dakle mali broj parametara ali su oni čvrsti, oni su specifični, oni su kako mi kažemo jaki dokazi, onda uzmemo to kao... kao nešto što je dovoljno, jasno uz odobrenje rodbine koja ide na svaku... koja... koja uvijek mora odobriti dakle takvu... prihvatiti takvu identifikaciju.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala doktore. To znači kada ste vi u ovoj tabeli naznačili kombinacija, pošto nije naznačeno koja kombinacija, kojih parametara je u pitanju, znači ne možemo da isključimo da je u svih 20 slučajeva ili u delu od tih 20 slučajeva i lična dokumenta su bili jedan od parametara za utvrđivanje identiteta.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je uvijek tako, mislim. Uvijek gledamo više parametara.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, ne isključujete mogućnost da je ovaj broj od 41 osobe kojima je utvrđen identitet na osnovu dokumenata u suštini možda i veći zbog tog, za sada neutvrđenog doprinosa kombinovane metode u ukupnom broju identifikovanih osoba?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa vjerovatno da. Iako dokument, ako je

on pouzdan dokument, onda je to zaista jedan jaki argument i obično ga istaknemo kao vodeći.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sam vas zato i pitala: da li kombinacija podrazumeva sve moguće kombinacije, svih parametara, uključujući tu i dokumente?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, samo da još jedanput pojasnim. Ukoliko imamo dokument i ostale parametre, onda ćemo njega istaknuti i on bi trebao biti taj kojeg ćemo napisat kao glavni parametar za identifikaciju. U slučaju kada imamo dakle ostale elemente, bez dokumenta, onda oni mogu biti kombinacija. Ako nije jedan koji baš ističe se, kao što je tetovaža, kao što je zub i tako dalje.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam sada reći doktore, kada se sačinjavaju obdukcioni zapisnici, kada se vrši identifikacija, da li je uobičajeno da se naznači gde su nađeni dokumenti, odnosno predmeti koji se povezuju sa pojedinim posmrtnim ostacima?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, svaki obducent koji... koji radi obdukciju u svom zapisniku bi trebao naglasiti i napisati gdje je bilo kakav predmet nađen, pa tako i dokument. Da li je on u džepu, da li je on pored... pored tijela, da li je on dakle, uz tijelo ili tako. Dakle, trebalo bi napisati gdje se nalazi bilo koji predmet, pa tako i dokument.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala doktore. Časni Sude, pola jedan je, ja ne znam da li je vreme za pauzu?

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Hvala vam, gospođo Tapušković. Sada idemo na pauzu. Nastavljamo sa radom u 13.45 časova.

(pauza)

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Gospođo Tapušković, izvolite.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala, časni Sude. Nastavićemo gospodine Strinoviću malo da još razmotrimo pitanja identifikacije koja je obavljena i sve ono što se oko toga dešavalo. Juče ste na pitanje mog cenjenog kolege iz Tužilaštva odgovorili da je rad međunarodnih stručnjaka, pogotovo na obdukciji posmrtnih ostataka bio korektan. Tako je vaš odgovor zabeležen na 44. stranici jučerašnjeg zapisnika. Znači, ni manje ni više. Ocenili ste taj razlog... taj rad kao korektan i naveli ste da je njihova obdukcija za vas kasnije stvorila određenu vrstu problema, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to sam ja izjavio da je to tako.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ti problemi su se iskazivali u tome da vi niste imali dovoljno fotografija, dovoljno parametara, dovoljno dodatnih detalja koji se inače mogu uzeti tokom obdukcije, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, tu sam ja prvenstveno mislio na kvalitetne fotografije, i na detalje koji bi se dobili snimanjem upravo nekih detalja koji su bili opisani, ali nisu bile... bili dovoljno fotografski praćeni.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći da ta konstatacija o eventualnim nekim propustima koji su... nastali tokom obdukcije, da li je... su oni uticali na kvalitet, odnosno, tačnost predstojećeg postupka identifikacije posmrtnih ostataka, ili je to uticalo samo na trajanje identifikacije?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja bih to odgovorio kao - to bi utjecalo na trajanje identifikacije. Dakle, identifikacija je zbog tih razloga bila nešto usporena, ali na kraju svaki slučaj, svaka identifikacija je izrađena tako da... mogu biti sigurni mi i obitelj da se radi upravo o... određenoj osobi.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Moj kolega Domazet vam je postavio dosta pitanja vezano za identifikaciju, posebno za onu fazu identifikacije kada srodnici, koji mogu da stave svoj potpis na dokument o utvrđenim identitetu posmrtnih ostataka, to odbiju iz razno raznih razloga. Mene sada interesuje, sa medicinske tačke gledišta, ukoliko vi imate čvste podatke o identitetu osobe, sa medicinske tačke to osoba je sada... više ne vodi se pod brojem, nego vi mu dajete tačno ime i prezime. Već ste pomenuli jedan takav slučaj, da ne pominjemo iz razno raznih razloga imena. Ovde je možda malo zgodnije govoriti o brojevima.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ovako. Ja bih htio objasniti jedan takav slučaj, dakle vezano uz ovo vaše pitanje. Na kraju klasične identifikacije, ma koliko ona bila pouzdana i sa medicinskog stanovišta bila sigurna, mi nismo nikad insistirali da se mora prihvatiti takva identifikacija odnosno, nismo taj slučaj ni sa medicinskog stanovišta smatrali okončanim. Ukoliko se radio o DNA identifikaciji, koja je sa 99,9999 posto sigurnosti potvrdila naše sumnje i slutnje, onda smo mi medicinski to prihvatili kao gotovu identifikaciju, iako rodbina to nije potpisom prihvatila.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, da li se slažete sa mnom, sa ovakvom konstatacijom da je u takvim slučajevima, sa medicinskog aspekta - žrtva identifikovana, a sa pravnog aspekta to ostaje i dalje nepoznata osoba?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno u slučaju DNA identifikacije.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, ukoliko rodbina odbije da potpiše takav dokument, iz bilo kog razloga, ne može da se izda smrtovnica, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tako, ne može se izdati smrtovnica i ne može se pokopati to tijelo jer rodbina to ne želi.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Takođe, ne može se ni izdati izvod iz matične knjige umrlih, to se nakada tako zvalo, jer ja ne znam kako u Hrvatskoj se te knjige, javne knjige zovu.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Zovu se i danas tako.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Iden... Identično. Hvala. Juče smo govorili o eventualno pogrešnim unosima podataka za sve ove godine, i imali smo jednu tabelu. To je još jedna od mnogobrojnih tabela kojima smo se bavili. To je dokaz 461, i to je gospodine Strinoviću, za vašu referencu, tabulator broj 2. Juče ste nam vi potvrdili ovde, da je ova tabela napravljena od strane Tužilaštva, da vi, niti Ured u kome vi radite, nije učestvovao u izradi ove tabela, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa nije sasvim tako. Naime, mi smo dali neke podatke koji su korišteni za izradu ove tabele.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Možete li mi sada reći, da li ja dobro zaključujem da su svi upitnici, koje je štampala Vlada Republike Hrvatske, ta Komisija za zatočene i nestale, a koji se odnose na lica nestala iz Vukovarske bolnice, kako se tvrdi, su dostavljeni Tužilaštvu na... ovog Tribunala na njihov zahtev?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam o kojim upitnicima vi sada govorite. Da li govorite o antemortalnim podacima, ili govorite o kojim upitnicima?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja ću iskoristiti priliku da vam pokažem, uz odobrenje Pretresnog veća, to u upitnici koje smo mi kao lica koja postupamo u ovom predmetu dobili od Tužilaštva i na kojima piše "Vlada Republike Hrvatske" tu je grb Republike Hrvatske, "Komisija za zatočene i nestale". I to je jedan tipski obrazac koji ima 11 stranica. Ja bih molila sudskog poslužitelja da dođe i da uzme, da pokaže svedoku ovaj tipski obrazac. Pošto je na obrascu napisano ime, ja bih vas molila da vi ne čitate ovaj obrazac, nego samo da vidite da li prepoznajete ovakvu vrstu... hvala. A imate... Gospodine Strinoviću, da li vam je poznata... poznat takav formular?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, naravno poznat mi je taj formular. To... to su oni formulari koje mi zovemo "antemortalni podaci". Dakle, to su podaci koji se unose... unose praktički od dana nestanka osoba, dakle od već negde 1991. godine, i početak 1992. godine su se takvi formulari štampali i onda su se uzimali podaci za sve nestale osobe u Hrvatskoj, pa tako i za slučaj bolnice u Vukovaru.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Možete li mi reći, ko se smatrao legitimnom osobom da prijavi nestalak... nestanak određene osobe ili da iznese sumnju da je određena osoba nestala ili zatočena?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je pitanje za Crveni križ i za nekoga u Uredu za zatočene i nestale. Ja vam zaista ne mogu sa sigurnošću odgovoriti na to pitanje. Pretpostavljam da je to najuža obitelj ali ko tačno pravno ima to... to bi trebalo pitati nekog drugoga.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu, hvala. Ja sam vas... pre nego što sam vam pokazala ovaj dokument pitala: da li vi znate da li su ovi formulari, ovi upitnici haškom Tužilaštvu dostavljeni na njihov zahtev ili je to samoinicijativno učinjeno od strane Hrvatske Vlade ili od Komisije za zatočene i nestale?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ni na ovo pitanje vam ne mogu sa sigurnošću odgovoriti, jer mogu samo pretpostaviti, ali zaista ne znam sigurno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas molim da ne nagađate. Hvala. Vi ne znate, i sasvim je to u redu. Govorili ste nam i o tome kojim ste vi podacima raspolagali kao ovaj... Komisija, kojim podacima je eventualno mogla da rapolaže doktorka Milewski u izradi svoga nalaza i mišljenja. Možete li nam potvrditi, da li je Komisija za zatočene i nestale, odnosno Vlada Republike Hrvatske, dobila kompletne obdukcione nalaze sa svim podacima, koji su upisali i obradili međunarodni stručnjaci?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, koliko je meni poznato, a to sam već nekoliko puta u toku svojih izlaganja i naveo, mi smo dobili kompletne podatke, osim podatka o uzroku smrti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ja slobodno zaključujem, da li tačno zaključujem, da znači, u Republici Hrvatskoj trenutno niko nema kompletna dokumenta za ljude koji su najverovatnije hrvatski državljani?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam da li je neko u Hrvatskoj dobio kompletne dokumente sa uzrocima smrti, no mi na Zavodu, ja, nismo dobili te dokumente.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Sad ćemo se gospodine Strinoviću još kratko, nećemo se... neću se previše zadržavati, pozabaviti tim problemom o kojem smo juče pričali, a to je utvrđivanje tačnosti podataka koji su uneti na početku - od ovog upitnika. Komisija za zatočene i nestale, pa sve do toga, datumi rođenja, puno ime i prezime, da li može da se zaključi da to može da bude neka druga osoba ili ne, donekle, u smislu onoga što vas je ispitivao i moj cenjeni kolega, vezano za posmrtno ostatke ovaj, tela OVC 009. Ja ću vam samo reći da su navodno nestala lica iz vukovarske bolnice, njih 264 navedena u aneksu, znači dodatku Optužnice protiv ovde troje optuženih. Među tim licima nalaze se i dve osobe, ja ću sada ipak morati da pomenem imena. Jedna se zove Oreški Ivan, i za vašu informaciju, pored njegovog imena postoji znak "+". To znači da za njega nisu pronađeni ni identifikovani posmrtni ostaci. On se vodi kao osoba rođena 1950. godine. Odmah iza njega na Optužnici se nalazi Oreški Vladislav, prema Optužnici identifikovan i rođen 1967. godine. Ja sam vam malo čas bila pokazala upitnik koji se baš odnosio na jednu od te dve osobe. To je bila osoba Oreški Ivan, i ja bih molila sada sudskog poslužitelja da nam iz E-court-a prikaže dokument, 65ter dokument, broj je 837. Dokument koji počinje sa ERN brojem u BHS verziji 01023987. Jeste dobili na ekranu, gospodine Strinoviću nešto? Ne još.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja bih molila da se, pošto je na ekranu prikazana sada prva strana ovog upitnika, ja bih molila da se prikaže sledeća stranica tog dokumenta koja nosi na sebi oznaku broj 1, a zadnje tri cifre u ERN broju su 988. Jeste dobili na ekranu gospodine Strinoviću, jeste?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, jesam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časni Sude, ja imam informaciju da ostali članovi odbrambenih timova nemaju to na ekranu, ali ima svedok, ja ne znam da li vi možda imate na ekranu. Jeste, hvala. Gospodine Strinoviću, pod rednim brojem 2 piše ime, jel' tako? I piše ime Ivan.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pod rednim brojem 3, to je prezime i piše Oreški, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pod rednim brojem 10 piše datum rođenja. I to je 12. četvrti 1950. godine, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ako pogledamo tabelu koju vi imate, koja je juče uvedena, to je, samo moment, dokaz 461, tabulator 2. Ako okrenete na stranicu gde je broj 88... da li ste našli tu stranicu?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, jesam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. 88, imaćete OVC 088, stoji sada ime Oreški Vladislav. Datum rođenja, to je kolona... je 12. april 1950. godine, a onda, u posebnoj koloni piše 1967. godina.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, našao sam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da. Da li možete da objasnite kako je došlo do toga da se podaci o rođenju za dve osobe, jedna identifikovana, jedna na spisku, ali i dalje nepronadena i neidentifikovana na ovakav način pomešaju, bez obzira što imaju isto prezime?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne, na temelju ove tablice ne bih mogao objasniti ovaj razlog. Vjerojatno bih trebao imati protokol, trebao bih imati uvid u identifikaciju i vjerojatno smrtni list, pa bih onda možda mogao odgovoriti na ovo pitanje.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja bih molila da se mi ponovo vratimo na 65ter dokument 837 koji smo maločas imali na ekranu i da okrenemo na stranicu 3 toga dokumenta. Sačekaćemo gospodine Strinoviću samo da vam se prikaže. To je sledeća, sledeća zadnja tri broja su 9, ERN broja su 990. Ja bih molila da se pitanje pod rednim brojem 20 i odgovor, uvećaju. Gospodine

Strinoviću, mi smo i dalje u dokumentu koji se odnosi na osobu koja se zove Oreški Ivan. Da li možete da nam pročitate pitanje pod rednim brojem 20.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: "Navedite sve informacije koje su vam poznate o traženoj osobi nakon prisilnog odvođenja, nestanka, zarobljavanja od 22. jedanestog..."

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Samo momenat.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, da. To je pitanje?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To je pitanje. Izvinite što sam vas prekinula. Možete li sada da pročitate odgovor koji je napisan rukom, štampanim slovima na latinici?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: "Od 22. jedanestog 1991. godine, početka prvog mjeseca 1992. godine, bio u bolnici u Sremskoj Kamenici i kasnije mu se..." okreni, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Okreni. Ali tu stoji i jedna zvezdica, jel' tako? I u zagradi stoji naznaka "okreni".

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li može sudski službenik da nam okrene sledeći stranicu? Ja bih sad molila da se stranica malo smanji, kako bi svedok mogao da vidi celu stranicu. Da li se slažete sa mnom, gospodine Strinoviću, da na ovoj stranici narednoj, pod rednim brojem 4, nema nastavka teksta koji ste vi počeli da čitate kao upis nekog lica koje je sačinio ovaj, ko je popunilo ovaj upitnik, a to je supruga Oreški Mirjana, koja je stavila svoj potpis na stranici broj 11.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, očito je da na ovoj stranici koja nam je sada prikazana nema nikavog teksta. Pretpostavljam da je tekst bio na onoj stranici...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Na poledini...

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Na poledini prethodne...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Na poledini prethodne stranice broj 3. Ja bih vam sada postavila pitanje, da li ste vi videli ovaj upitnik možda ranije?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Gledajte, ja sam vidio toliko tisuća upitnika da zaista vam ne mogu odgovoriti da li sam vidio ovaj konkretni upitnik. Mi smo u upitnicima imali razne podatke. Činjenica da tu postoji podatak da je nestala osoba 20. jedanestog 1991. godine. Ali, ovaj, ne znam da li sam vidio ovaj upitnik i ne mogu vam o tom govoriti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li to znači da se ni ne sećate da li ste preduzeli bilo kakve korake da se isprati ova informacija koja je navedena kao odgovor na 20. pitanje u upitniku?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, svaki slučaj kada je bio pred identifikacijom, jasno, još jedanput se provjeravo i upitnik ali opet ono bitno što je bilo za identifikaciju, to je bila ili klasična identifikacija ili DNA identifikacija, ne znam što je bila u konkretnom slučaju konačna identifikacija. Ali antemortalni podaci, dakle podaci koje smo mi dobili, koje smo mi čitali su nam bili jedno vrlo korisno pomoćno sredstvo za identifikaciju, vi za otkrivanje o kome bi se moglo raditi. Ali, svi podaci koji su uneseni u te antemortalne podatke nisu bili relevantni, znači nisu bili odlučujući, kao što je vjerojatno bilo i ovde.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam ovo iz razloga što je supruga gospodina Oreški navela da je on bio u bolnici, a gospodin Oreški i dan danas se vodi kao lice u aneksu Optužnice kao neidentifikovano lice. Hvala. Ja bih, časni Sude, molila da se ovaj dokument uvede u dokaze.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Prihvata se u spis.

sekretar: To će biti dokazni predmet 519, časni Sude.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja bih vas molila sada da pogledate, to je dokaz 459, to je tabulator 5. Ne, ja se izvinjavam. Izvinjavam se, gledam ono što smo već prošli. Molila bih sudskog službenika da nam ponovo, preko *e-courta* prikaže dokument 381, to je izveštaj doktorke Milewski, stranica je 48. To su dokumenti koji se odnose na posmrtno ostatke OVC 112... Časni Sude, greška je u transkriptu, u pitanju su posmrtni ostaci za OVC 112, a ne 002. Hvala. Jeste dobili na ekranu gospodine Strinoviću? Jeste.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, ali vrlo je sitno, moglo bi se malo povećati.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja bih molila da sudski poslužitelj malo uveća... u redu. Hvala. Možete li nam pročitati, gospodine Strinoviću, šta je pod mišljenjem napisala doktorka Milewski koja je, kao što sam vam rekla, u paragrafu 10 svoje izjave date Tužilaštvu rekla da je pregledala sve obdukcione zapisnike? Možete li videti, pročitati nam, šta je ovde pod mišljenjem, doktorka Milewski napisala za posmrtno ostatke za osobu 112?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Upisano je da je uzrok smrti, nije utvrđen.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sledeći red, molim vas. Način smrti.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Nije utvrđen.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Sada bih molila da pogledamo izveštaj sa autopsije, tako da molim da se u *e-courtu* prikaže dokument 462, dokaz 462, stranice 521. ERN brojevi su 00560249... Gospodine Strinoviću, ovo su obdukcioni nalazi kakve smo mi, Odbrane, dobili za svih 100...

za svih 200 identifikovane, ovaj... za svih... za identifikovane... i ekshumirane i obdukovane posmrtno ostatke. Ja bih molila da se sada, vi vidite ovde u gornjem levom uglu, da se naznaka odnosi na OVC 112, znači, u pitanju je... su isti posmrtni ostaci, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, jeste.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja bih molila sada da se okrene 3. stranica tog izveštaja. Molila bih da se malo uveća, donji deo, donja polovina stranice. Hvala. Da li možete da nam pročitate sada ovde šta piše, pošto ste rekli da govorite, znamo da govorite i engleski jezik, da li možete da nam pročitate šta ovde piše u zadnja četiri reda na ovoj stranici?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pod "uzrok smrti", "strijelna ozljeda glave", "način smrti", "ubojstvo".

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li se slažete sa mnom doktore Strinoviću, da su konstatacije ovde o uzroku smrti i načinu smrti totalno suprotne od onoga što sam vam pročitala, odnosno, što ste vi sami pročitali iz izveštaja doktorke Milewski? Izvinjavam se, ja samo vas gledam ovako zbog grafoskopa.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je jedan primjer... Ja prije nego što dam odgovor, moram ipak malo pojasniti, nije tako jednostavan odgovor. Ovo je primjer o kojima sam ja i prije malo govorio, kada se utvrđuje uzrok smrti kod osoba koje su stradale i koje su nakon više godina iskopani iz groba. Radi se o slučaju gdje je i doktorica u obrazloženju napisala da se radi o ozljedama koje su njoj bile sumnjive, između projektila i vatrenog oružja, ali se nije mogla odrediti, jer je lubanja bila toliko razorena i toliko u fragmentima, da je ona bila... nije joj bilo jasno što je izazvalo, nije joj bilo do kraja jasno - što je izazvalo tu traumu, pa je doktorica napisala da je uzrok smrti nepoznat. Dakle, to je bila jedna opsežna trauma glave što doktorica piše, možemo to pogledati u njenom izveštaju. A s druge strane, obducent koji je radio obdukciju je na temelju, dakle tih istih parametara, te iste ozljede glave i tih istih velikih defekata - zaključio to što je napisao. Dakle, strijelna ozljeda i ubojstvo. Prema tome, to su slučajevi koji su složeni, koje će... dakle doktori iste specijalnosti moći protumačiti na više načina. Pa će neko reć da je uzrok smrti nepoznat, neko će reć da je to strijelna ozljeda i da je to trauma koja može uključiti strijelnu ozljedu i tako dalje. Prema tome, nije lako dati ovdje točnu procijenu uzroka smrti i zato ja shvaćam i doktoricu i ovog obducenta, i oni su bili u jednoj dilemi i uzrok smrti je napisan takav kakav je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Hvala, doktore. Časni Sude, ja nemam više pitanja za ovog svedoka. Ja sam završila moje unakrsno ispitivanje.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Hvala, gospodo Tapušković. Gospodine Bulatoviću, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE : ADVOKAT BULATOVIĆ

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Samo trenutak, časni Sude, da jednu malu pripremu obavim. Dobar dan, časni Sude, dobar dan svima u sudnici. Gospodine Strinoviću, ja sam advokat Momčilo Bulatović, jedan od branilaca gospodina Veselina Šljivančanina, i ja ću vam sada u ime tima Odbrane gospodina Šljivančanina postavljati neka pitanja. Trudiću se da vas ne pitam ono što su vas već moje kolege pitale, tako da ne gubimo vreme oko tih stvari. Hoću da vas pitam, gospodine Strinoviću, video sam u ovom vašem izveštaju o kome vas je već koleginica Tapušević pitala, o vašim ličnim podacima, i u vašoj... u vašem radu, šta ste vi radili. To je u dokaznom predmetu 451, jedan deo pod tačkom 9 u kome stoji da ste... da ponavljate da ste vi bili koordinator za medicinski dio tima prilikom ekshumacija i identifikacija. Dakle, određivali timove za ovaj posao. Ja bih voleo ako možete da, objasnite šta ste vi konkretno radili? Znači, vaš konkretan posao šta je bio u ovom postupku identifikacije, prisustva na "Ovčari" prilikom ekshumacije, prisustva prilikom obdukcije. Šta ste vi konkretno radili?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, ovo pitanje je dosta kompleksno i traži više odgovora. Jer vi pitate vjerovatno i za moj posao općenito koji sam radio u toku dakle identifikacije, dakle u Hrvatskoj, i posebno, vezano uz "Ovčaru". Što se tiče ovog općenitog dijela, dakle, organizacija posla je bila takova da je... da je do 1995. godine Komisija u koju sam bio izabran 1991. godine, imala prvenstvenu zadaću skupljanja podataka, od 1995. godine na dalje Komisija je svoje težište bacila na pronalazak grobnica, na ekshumacije i na identifikacije. U tom dijelu, kada je počeo proces ekshumacije, te pronalaska grobnica, ekshumacije i identifikacije, posao je bio vrlo opsežan, dakle bilo je veliki broj lokacija, veliki broj grobnica, i zbog toga i puno posla. Tada je trebalo organizirati timove, a mi smo znali da u dijelovima Hrvatske postoje stručnjaci, sudski medicinari, koji su već radili tijekom rata, i to su bili stručnjaci, dakle, samostalni stručnjaci koji su po zahtjevu Vladinog ureda i na moju sugestiju, dakle, ti timovi su izlazili na teren i tamo radili posao, dakle, i što se tiče ekshumacije, i što se tiče kasnije obdukcije tih tijela i identifikacije. Jedan velik broj slučajeva, pogotovo onih složenijih, završio je u Zavodu za sudsku medicinu u Zagrebu, gdje sam ja, zajedno sa svojim kolegama, radio kompletan posao obdukcije, i nakon toga identifikacije, pozivanja roditelja i završne konačne identifikacije. Dakle, ja sam s jedne strane organizirao jedan dio u tom čitavom segmentu posla oko traženja identifikacije osoba, dakle, taj medicinski segment. To znači da je svaka ekshumacija pokrivena sa medicinarom, sa liječnikom i pomoćnikom, i kasnije obrada koja je rađena sa tim timovima, koje sam nabrojao. A... a s druge strane, sam sam... sudjelovao u tom poslu, dakle i bio sam prisutan i kod ekshumacija, naročito u početnim ekshumacijama sam ja bio prisutan, išli su i druge kolege i tako se ta ekshumacija dakle, odvijala. Isto tako i obdukcije. Velik dio posla, obavio je Zavod za sudsku medicinu i liječnici tog Zavoda, koji su išli i po terenu, od Vukovara do... do Petrinje, Kostajnice i slično, dakle gdje su neki slučajevi obavljani na samom terenu, a neki na Zavodu. Tako da je to jedan posao kažem

koji je, može se ovako promatrati, bio dvojak. Jedno je bilo organizacija koju sam vodio, a drugo je bio posao koji sam kao stalni član Zavoda radio kao svi drugi liječnici. Što se tiče "Ovčare", tu je moja zadaća bila da budem monitor, dakle prisustvujem i da... prisustvujem iskapanju i da prisustvujem obdukcijama, s time da kod iskapanja sam bio relativno malo, jer je jedan drugi kolega, koji je inače bio prisutan na velikom broju ekshumacija, bio je tamo praktički svaki dan. Tako da je čitavo vrijeme, dakle, od časa početka ekshumacije do kraja ekshumacije, praktično uvijek bio neko od liječnika koji je bio prisutan tom postupku. Kada su tijela prebačena na Zavod, tada je počeo proces dakle obdukcije, koju su radili međunarodni stručnjaci, a ja sam, zajedno sa profesorom Otaševićem, koji je tada došao iz Srbije, iz Niša, s njim bio prisutan. Praktički svakodnevno smo dolazili u salu koja je odmah do našeg Zavoda, i gledali kako se rade te obdukcije, kako... kako se vrše ti postupci svi mogući oko utvrđivanja uzroka smrti i elemenata za identifikaciju. I to je bila moja zadaća do kraja ovog postupka, dakle obrade tijela. Nakon toga, tijela su dostavljena hrvatskoj strani. Nakon toga, dijelovi obdukcionog protokola do uzroka smrti dostavljeni su hrvatskoj strani, i nakon toga počinje postupak identifikacije, koji je vršen na našem Zavodu, gdje sam ja sa svojim kolegama, većim dijelom ja, vodio direktno postupak, dakle, obrade tih podataka, komunikacije sa obiteljima i konačne identifikacije. Ono šta se nije obavilo klasičnom metodom, nakon toga je naš laboratorij, dakle laboratorij u Zagrebu u kojem je bio doktor Kubat, radili su dalje DNA identifikaciju i opet smo nakon toga zvali obitelji, koje su, nakon prezentacije klasičnog dijela, čuli i taj dio vezan uz DNA identifikaciju, i na taj način je evo, "Ovčara" rađena do danas. A kako smo čuli, imamo još osam slučajeva koje mi nastojimo riješiti, pa zato je to otvoreno i radićemo dalje. Ali to je najkraće, ono kako je bio moj nekako put od početka jel', do danas, vezano uz posao koji sam radio.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: E sada me... Gospodine Strinoviću, mene interesuje ovaj deo vašeg prisustva obdukcijama koje su rađene na Institutu, kod vas u Zagrebu. Da li ste vi prilikom posmatranja tih obdukcija imali bilo kakvu ulogu u bilo kakvoj sugestiji lekarima, međunarodnim tim stručnjacima koji su to radili, sugestiju za bilo šta, primedbu. Znači, kakva je vaša konkretno uloga bila? Vas i profesora Otaševića, pošto, koliko razumem, bili ste u potpuno istoj poziciji... sa dve starne.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Onako kako je meni objašnjeno i koja je bila moja uloga kada sam nastupio kao monitor, uloga je bila isključivo promatranje, a ne davanje sugestija, niti traženja nekih dodatnih postupaka. Prema tome, to je bilo jedno neutralno tijelo koje je obavljalo kompletan posao, a profesor Otašević i ja smo samo mogli prisustvovati dakle, tom poslu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste se vi u vašoj profesionalnoj karijeri bavili tim poslom obdukcije?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Oprostite?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste se vi u vašoj karijeri, profesionalnoj, bavili poslovima obdukcije?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam, što se tiče obdukcija, kao takvih, dakle specijalista sam 26 godina, a radim na sudskoj 30 godina. U toku tih 30 godina teško mi je dati jednu cifru, ali sigurno 10.000 obdukcija napravio sam, plus od 1991. godine, kada su počele... počele... dakle počeo rat i počeli su ovi specifični slučajevi, gdje smo mi imali manjih ekshumacija od 1991. godine do 1995. godine, stjecao iskustvo vezano uz rat.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste imali obavezu prema Hrvatskoj vladi da nakon vašeg prisustva obdukcijama, tom poslu koji obavljaju međunarodni stručnjaci, podnesete neki vaš izveštaj, neko zapažanje vaše o tome, kako se to radi, ili bilo šta?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Nije bili nekih posebnih sastanaka, nekih posebnih traženja... traženja po ovom pitanju. Dakle, ja sam tamo bio prisutan samo da bih utvrdio da se ne rade neke kardinalne greške, da se ne radi nešto što ne bi bilo spojivo sa strukom, ali nisam bio pozvan od strane vlade da bih dao nekakav izveštaj u smislu kako se radi, šta se radi.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Kao stručnjak sa tolikim iskustvom koje ste nam sada predstavili ovde, da li ste imali zapažanja, koja upravo su govorila o tome da se tamo ne radi kvalitetno, stručno, po pravilima struke, ili su sve obdukcije koje su urađene od strane tih međunarodnih stručnjaka urađene upravo u skladu sa pravilima struke, znanja, nauke tako da nikakvih primedbi niste ni imali?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Gledajte, koliko smo mogli pratiti, koliko sam ja mogao pratiti dakle, taj posao koji je rađen, dakle te obdukcije, taj posao je rađen timski. Znači, radili su ga i sudski medicinari, sudski patolozi, radili su ga i stomatolozi, antropolozi, koji su imali tu veliku ulogu, tako da su ta tijela bila obrađena po nekoliko stručnjaka, i ono šta sam ja mogao tada uočiti, da je to korektno rađeno. Prema tome, što se tiče posla, kvalitete i pažnje kojom su oni pristupili tom poslu, ja tu nemam zamerki. Ono što sam ja i već ranije naveo, nama je falilo podataka vezanog za identifikaciju, u smislu da je bilo premalo fotografija, premalo onih stvari koje su bile očite, i koje bi nama puno više olakšale identifikaciju, od toga da su osobe imale nekakve zavoje, proteze ili slično, pa je to slikano ili nije slikano dovoljno kvalitetno, do onih recimo promjena koje su nađene kao anomalije ili slično, koje su opisane. Ali na fotografiji je to bolje uočljivo, i puno bi nam bilo lakše i prije bi mogli prepoznati neke osobe. Nego smo onda mi morali naknadno to tražiti i fotografirati, jer inače nam je identifikacija bila otežana. Dakle, u tom smislu je bio moj prigovor tokom dana danas, kada sam govorio o kvaliteti. Ali što se tiče same, dakle, obdukcije kao tehnike, i onoga šta su oni radili, i da su barem tri ili četiri stručnjaka gledali jedno tijelo, i svako je gledao posebno onu domenu koja njega posebno zanima, ja tu zaista nemam prinjedbi.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Timovi, međunarodni timovi koji su radili obdukciju, da li su bili sastavljeni u kompletnom sastavu ljudi koji trebaju da budu, znači patolog, antropolog, dentist, rentgenolog. Da li su bili kompletni?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Radili se o velikom, dakle o jednoj velikoj ekipi, ekipa koja se mjenjala. To su bili ljudi koji su bili više, manje meni nepoznati. Ali koliko ja znam, uvijek je postojala tako jedna postava, dakle da su bili prisutni - sve te specijalnosti. Kažem, bilo je puno ljudi, ali koliko ja znam, uvijek je bio radiolog, uvek je bio antroplog, uvijek je bio zubar, dakle uvijek su bili ljudi različitih specijalnosti, i mislim da tu nema nikakve zamerke.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Učešće radiologa je jako značajno kod ovakvih obdukcija, kada postoji sumnja na način na koji su neke lica usmrćena. Da li se sećate, da li su rađena rentgenska snimanja, znači svih ostataka, pre nego što se pristupilo obdukciji, upravo da bi se retgenom utvrdilo prisustvo metala ili već čega može sve da se utvrdi, što je jako značajno za obdukciju i nalaze koji se daju.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, radila je... rađena je dijaskopija. Dakle, to je jedan rendgenološki pregled, ne snimanje, nego pregled radiološki, svih vreća, dakle svih tijela, koja bi prije obdukcije, dakle prije nego što bi se uopće vreća stavljala u obdukcionu salu, išla u posebnu salu gdje je rentgen i, dakle, rađen je taj pregled koji je radio radiolog, i koji je onda to opisivao. Prema tome, da, rađeno je kod svakog slučaja.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Možete li Pretresnom veću i nama da objasnite, tim radiološkim pregledom, RTG pregledom, šta sve može da se utvrdi na posmrtnim ostacima?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Radiološki pregled se radi zato da bi se utvrdile bilo kakove metalne sjene, znači sjene metala koje će se vidjeti na tom rendgenu. Te metalne sjene mogu biti bilo proteze ili promjene na zubima ako su metalne, bilo kakove proteze na ljudskom tijelu, dakle koje su od ranije postojale, kao što su: umjetni kuk, šaraf ili slično, do onoga što nas posebno interesira, to su: projektili, šrapneli, dakle, metali koji su mogli prouzročiti uzrok smrti.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li se sećate, da li je bilo takvih predmeta koji su tim pregledom nađeni, i da li je to konstatovano, zapisano, izuzeto, jednostavno izolovano i dato na neku analizu da se utvrdi šta je? Ako je projektil, koje oružje je u pitanju, koji kalibar, ako je šrapnel, od čega je, i tako to. Da li znate to?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, koliko je meni poznato, upravo taj dio... bilo je nešta nađeno tih dakle metalnih sjena, odnosno metalnih predmeta koji su bili... dakle, tamo je bila i njihova kriminalistička policija koja je super radila zajedno sa sudskim medicinarima i ostalim lječnicima i oni su odmah takove predmete stavljali u posebne vrećice koje su bile fotografirane i označene i navodno, nama je rečeno da sve se to vozi u Hag, na Sud, tako da mi posle nismo videli te metalne predmete, te projekte. Tako da vam ja detaljnije o tome ne bi mogao govoriti, upravo zato što je to, vrlo brzo, nakon što je nađeno, što je izolirano, nakon što je odslikano, spremljeno. I nakon toga, mi više nismo imali uvida u te predmete.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Časni Sude, mislim da imamo intervenciju na transkript na stranici 69 u redu 3. Stopili su se i moje pitanje i odgovor, pa treba razdvojiti. I to kod reči "koliko znam" u redu 3. To je već odgovor svedoka. Mislim da neće biti problema. Rekli ste, gospodine Strinoviću, da nakon završenih obdukcija, da su tela obdukovanih predata Vladi Hrvatske. Da li ste vi nakon toga, radili na tim telima neke dodatne obdukcije, dodatne preglede, ili bilo šta postupali u bilo kom segmentu, da bi utvrdili neke podatke koje niste imali u onim protokolima, koji su vam dostavljeni do izveštaja o uzroku smrti?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, nakon što su dobivena tijela, prvo se išlo sa identifikacijom onih osoba koje su bili već vjerojatno prepoznati. I u svim onim slučajevima, dakle, i za te slučajeve ali i kasnije, ukoliko je rodbina ili dala neki novi podatak, dakle ili smo doznali novi moment a koji nije utvrđen, nije naveden u obdukcionom protokolu koji smo imali pred sobom, onda se tijelo ponovo pregledalo. I koliko ja znam, kad smo dobili dakle ostatke, uzeti su uzorci DNA tamo gdje smo smatrali da je to potrebno. Uzorak DNA uzima se iz zuba i iz... dakle iz dva mjesta, obično je dva zuba i nadkoljениčna kost jedan dio.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li možete da mi kažete šta ste, vi ste objasnili ovde juče ako se ne varam, odgovorili na pitanje kolegice Tapušковиć: šta ste vi dobili od protokola sa obdukcije? Samo niste dobili jedan deo, koji se tiče izveštaja o smrti. Da li ste dobili još neku prateću dokumentaciju, ili ste dobili upravo ono što i mi imamo ovde, znači, bez nekih dodatnih podataka, koji su pratili obdukcioni zapisnik?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, upravo kako ste vi sad naveli. Upravo tako, dobili smo obdukcioni protokol, bila je još jedna stranica koja je bila od stomatologa, to sam jučer objasnio, koja je nama bila manjkava, pa smo mi onda imali još jednu našu dodatnu analizu tih zubiju, tako da smo imali svoj protokol.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Govorite o... pomenuli ste na pitanje kolegice Tapušковиć, koja vam je pokazala onaj obrazac Vlade Republike Hrvatske, Komisije za nestala i zarobljena lica, da su to ti antemortalni podaci?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li su i ovi lekari međunarodni koji su radili obdukcije, raspolagali istim takvim podacima. Da li imate saznanja, da li je njima dostavljena takva jedna kopija takvog jednog zapisnika?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, oni su imali uvid u jedan dio tih antemortalnih podataka, pa su na temelju tih podataka mogli izvući ona 56 mislim, imena koja su bili prvi na redu za identifikaciju. Dakle, oni su isto imali antemortalne podatke, da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li u taj postupak identifikacije koji su oni radili, da ga tako nazovem, za tih 56 lica, da li je Komisija u kojoj ste vi bili, znači Komisija za nestale i zarobljene, da li ste vi bili uključeni u rad sa tim

međunarodnim lekarima?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Ovaj posao je bio potpuno odvojen. To znači, oni su dobili antemortalne podatke, i onu su na temelju tih podataka i svoga nalaza na obdukciji, samostalno zaključili za ovih 56 osoba. Dakle, to nije bio naš zajednički rad. Naš rad je nastupio onog dana kad su oni otišli, ostavili nama mrtva tijela, dakle posmrtno ostatke, i ostavili nam protokole bez uzroka smrti.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: E sad, pošto ste prisustvovali obdukcijama koje su rađene na Institutu u Zagrebu, da vas pitam. Da li su obdukcije rađene istim redom, znači po redosledu kako su vršena iskopavanja ostataka? Po brojevima koje smo... koje ste dobili, koje su... koji su davani kako ste opisali. Znači, prvi ostaci se pojave, dobiju recimo broj 1, da li ti ostaci idu na obdukciju odmah, ili se pravila nekakva klasifikacija, po nekim standardima, po nekim kriterijumima, kako će se kojim redom raditi obdukcija? Pošto je bilo više ekipa?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, nije postojao neki striktno, dakle, ovaj red kojim se vršila obdukcija. Dakle, otprilike kako su vreće bile dostupne s tijelima, tako su se stavljale na stol i tako se vršila obdukcija.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ja bih vas zamolio da uzmete, imate kod vas gospodine Strinoviću, u ovom... u ovoj zbirci dokumenata koje vam je dao kolega iz Tužilaštva, pod tabulatorom broj 2, to je dokazni predmet 461. Interesuje me čisto ovako, da probamo da razjasnimo, jer mi nešto malo ovako, nije baš najjasnije. Da li ste našli tu tabelu?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, jesam.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hoćete li pogledati pod brojem 2, "Ovčara" 2, Mutvar Antun. E sada, ima... to je kolona gde piše "datum". Vidite gore, piše 15. novembar 1996. godine. Da li ste našli? Za "Ovčaru" 002?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, jesam.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: E... Tu piše 15. novembar 1996. godine. Prema zapisnicima, to je datum obdukcije, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Tako bi trebalo biti, da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: E sada pogledajte, iznad i ispod, dva datuma su za broj 1, "Ovčara" 1 i "Ovčara" 3, ja neću pominjati imena. datum je 7. oktobar 1996. godine. Jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li možete da nam objasnite, ako je "Ovčara" 2, znači na početku leš koji je ekshumiran, zašto je obdukcija rađena 15. novembra 1996. godine, a za ostatke koji nose broj 1 i nose broj 3, rađena 7. oktobra 1996. godine? Da li imate bilo kakvo objašnjenje?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja zaista nemam, nemam nikavo

objašnjenje, odnosno, vjerujem da je takav bio raspored vreća. A zašto je to tako raspoređeno, to vam zaista ne znam.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: U tabeli... koju smo imali prilike da vidimo, koja je napravljena za ono što se zove klasična...

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: ...identifikacija... ako je ušao kao dokazni predmet 452, mene interesuje posebno jedna rubrika, a to je rubrika, vi ste to gledali, gde piše "zavoje, ranjavanje". Da li se sećate te tabele?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: To je tabela koju je radio Medicinski fakultet, Zavod za sudsku medicinu i tu su ovi koji su... lica koja su... evo, imate na ekranu kod vas ako vidite...

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, hvala, imam pred sobom tu tablicu. Hvala.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Mene interesuje ova rubrika "zavoje, ranjavanje". Vi ste nešto objašnjavali tu, nešto ste o tome govorili, kada ste saslušavani na *Beogradskoj Ovčari*, takozvano kolokvijalno kako je zovemo, *Beogradskoj Ovčari*, 20. aprila 2005. godine. Pa da li možete malo da nam pojasnite šta znači ta rubrika i ovi podaci, odakle su dobijeni ovi podaci koji su uneti u ovu rubriku?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Dakle u rubriku "zavoje i ranjavanje" uneseni su svi oni odakle su... uneseni su podaci iz obdukcionih protokola koje smo mi dobili, i u kojima postoji rubrika "ranjavanje, razlog hospitalizacije" ili tako nekako. Dakle, to je rubrika koju su napisali međunarodni stručnjaci, i gdje postoji kažem, bilo da se radi o zavoju, bilo da se o ranjavanju, postoji dakle, upis da li ima nešto ili nema. Prema tome, na temelju protokola koji ste vi imali prilike vidjeti, u tim protokolima postoji rubrika, i mi smo tu rubriku naprosto prepisali. I to je taj podatak "zavoje i ranjavanje" koji postoji u svakom protokolu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Kada ste saslušavani na beogradskom suđenju, takozvanoj *Beogradskoj Ovčari* 20. aprila 2005. godine, na strani 4 transkripta od tog datuma, objašnjavajući ovo, rekli ste ovako: "Dakle, tu je odvojeno "zavoje i ranjavanje". Zatim, u nekim slučajevima bili su zavoji, a nisu konstatirane neke druge ozlede, nego samo je konstatirano da postoji neka imobilizacija zavoja, ili je bilo i ranjavanje u smislu, da je evidentno i da je postojala neka ranija ozleda. Da li se radila amputacija... u nekom prelomu koji je bio fiksni, ili na sličan način. Dakle, prije kirurški obrađen". Moram da priznam malo da ovaj transkript ovakav kakav je, sa slovnim greškama i tako, ali mislim da ćemo se razumeti. Pa da li možete da nam pojasnite malo doktore ovo šta znači: ranija ozleda, hirurški? Šta je u pitanju?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Prvo što se tiče zavoja. Znači, zavoj kada postoji u obdukcionom protokolu naveden kao podatak, on je bio zaveden i

kod nas, dakle u našem, u našu bazu podataka. Zavoj može biti postavljen kod neke ozljede, može biti postavljen zavoj ili gips, a može biti postavljen i tamo gdje nema ozljede, jel'? Ali, zavoj kao takav se vodi bez obzira da li postoji ili ne postoji neki razlog ili postoji neka ozljeda. To što se tiče zavoja. Što se tiče ranjavanja, ranjavanje to... to se... dakle, to nije samo rana u pitanju. Dakle, sve ono što ide pod ranjavanjem, dakle to može biti rana, dakle ozljeda na koži, to može biti ozljeda kosti u bilo kojoj vrsti, ozljeda organa, trbušnih ili grudnih i slično, sve je to ranjavanje. I dakle, to je rubrika koja je opet postojala u protokolu gdje se napisalo da postoji, dakle, razlog boravka u bolnici, ranjavanje jel'? Ili, ili ovoga... zavoj. Prema tome, dakle, imamo zavoj, imamo ranjavanje, i jedno i drugo u istoj rubrici. S tim da zavoji kažem, razlog zašto je zavoj, se može utvrditi ili ne mora utvrditi. Jel' to bilo sad malo jasnije?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Jeste, ali ste mi sada dali jednu novu temu za razmišljanje, kada ste rekli da može da bude da se stavi zavoj, a da nema potrebe da se stavi zavoj. Mene interesuje, koji je motiv da neko stavi zavoj, a nema potrebe?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: To vi mene pitate?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste imali slučaj u vašoj dugogodišnjoj praksi da neko stavlja zavoj bez potrebe?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: I to je moguće, da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li je moguće da neko stavi gips bez potrebe?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: I to je moguće.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ako se radi RTG pregled, da li se na RTG snimcima vide ostaci ranijih preloma, fraktura?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, u pravilu uvijek bi se trebalo kod starog preloma... kod starog svježijeg preloma koji je imobiliziran sa gipsom ili zavojem ili longetom, bi se taj prijelom trebao utvrditi. U nekim slučajevima je prijelom teže očitati, jer se radi o rebru, ili se radi o manjoj kosti ili negdje u zglobu, gdje je koji puta teško čitati, pa se ovakvom dijaskopijom to neće moći utvrditi. Ali, onaj klasičan prijelom se u pravilu uvijek jasno vidi na rendgenu i on bi se trebao opisati.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Na... Prilikom obdukcija, dobili ste zapisnike, svrha obdukcija je da se utvrdi broj povreda i način nanošenja povreda i razlog smrtnog ishoda. Mene interesuje sledeće: da li se može obdukcijom utvrditi starost povreda koje su konstatovane obdukcionim zapisnicima?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Naravno. Kod svake obdukcije, kada se, pogotovo kada se radi obdukcija vezana uz element za identifikaciju, onda se, u slučaju pronalaska prijeloma, pokuša utvrditi i starost takove ozljede, starost takvog prijeloma. Prema tome, može se okvirno dosta precizno odrediti da li se radi o svježoj ozljedi, da li se radi o ozljedi u zaraštavanju, dakle, starosti

nekoliko tjedana, ili se radi o staroj ozlijeđi kada je potpuno kost zarašla, dakle radi se o ozlijeđi koja je prošla više mjeseci ili godina od nastanka prijeloma.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Koliko sam razumeo, to je moguće ako su u pitanju povrede kostiju, jel' tako? A ako su u pitanju povrede na mekim tkivima?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam tako shvatio pitanje, da je bilo pitanje vezano uz kosti. Ukoliko se radi o ozlijeđi mekih tkiva, tada je pitanje što imamo sačuvano nakon pet, šest godina. Znači, kod svježih leševa, mi možemo odrediti isto tako i starost ozlijeđi na mekim tkivima, a kod... kod ovakvih slučajeva, gdje su neka tkiva većim djelom uništena, onda je jasno da procijena ovisi o tome šta imamo sačuvano, ali je puno, puno teže odrediti onda starost na mekim tkivima.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ukoliko se obdukcijom utvrdi više povreda, da li se može utvrditi redosled nanošenja tih povreda?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: U pravilu je redosljed nastanka ozlijeđi ovako jedno vrlo delikatno pitanje, i vrlo je teško dati decidirani odgovor. Katkada, kada postoje evidentno razlika u intenzitetu ozlijeđi i rasporedu ozlijeđi, može se za neke ozlijeđe reći da su nastale u prvoj fazi ili u početku, a ostale kasnije. No, to je vrlo teško pogotovo u slučajevima kakve smo imali kod "Ovčare" i sličnim slučajevima.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li se može, kada su u pitanju povrede nanete vatrenim oružjem, utvrditi koja vrsta vatrenog oružja je korišćena za nanošenje tih povreda? Jedno, kada su u pitanju kosti, jedno, kada su u pitanju meka tkiva?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da. Vrlo je teško dati precizan odgovor na ovo pitanje. Imamo nekoliko situacija. Ukoliko se u tijelu nađe projektil, onda je stvar jasna. Onda imamo projektil. Ukoliko projektila nemamo, nego imamo samo defekt, oštećenje, ako je to na mekom tkivu, tada nam isto neće puno pomoći. Ukoliko se radi o ozlijeđi kosti, sve će ovisiti koja je kost ozlijeđena. Naime, neke kosti pucaju tako da ostane pravilan defekt, ostane rupa koje je okrugla i koja ima svoj promjer, pa na temelju te rupe, tog promjera, možemo približno onda odrediti veličinu projektila, dakle možemo i otprilike posumnjati o kojem je kalibru tada riječ. Neke kosti pucaju tako da se izlome u stotinu komada i onda jasno, nećemo moći rekonstruirati, dakle niti tu rupu, niti promjer, pa nećemo moći ništa reći niti o kalibru. Sasvim sigurno da velika razaranja, velika oštećenja, za razliku od onih drugih, gdje su oštećenja relativno mala, gdje su i na kostima manja puno oštećenja nam govore nešto o brzini projektila, pa indirektno onda i o kalibru. Jel', otprilike zna se da imamo projektele koji su brzi, dakle idu sa određenim oružjem, od onih sporih koji idu sa drugim oružjem, pa se može razvrstati, dakle vrlo grubo samo u smislu brzih ili sporih projektila. Dakle, i to se vidi na tijelu, i to se vidi na ozlijeđama i to može indirektno govoriti isto o vrsti oružja.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Pominjali smo ovde šrapnele. Da li se može utvrditi, vi niste stručnjak za to, ali ukoliko se u telu nađe šrapnel, da li se može na osnovu dubine prodiranja, veličine prodiranja šrapnela u meko tkivo, utvrditi i neka daljina sa koje je taj šrapnel došao?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Kod šrapnela se radi o vrlo složenom veštačenju, iz razloga što su ti šrapneli vrlo razmeriti, oni nisu pravilni kao projektili, imate male i velike šrapnele, imate različite brzine šrapnela tako da je... prvo je vrlo teško naći šrapnel u tijelu. Dakle, šrapnel možemo naći na rendgenu, i to se najčešće i nađe na rendgenu. Na obdukciji, oni su nepravilnog izgleda. Oni se zabodu u kost ili u dio tijela i vrlo teško bez rendgena je naći takav komadić, dakle taj šrapnel. Tako da govoriti o udaljenosti od kuda je došao šrapnel, za razliku od projektila, gde imamo neka pravila, kod šrapnela bi to bilo praktički nemoguće. Upravo iz tih razloga što su šrapneli tako razmeriti. Ali u svakom slučaju, šrapneli mogu imati različite brzine, pa će onda neki ići površno, neki će ići duboko, neki će proć kroz tijelo, mada šrapnel se u pravilu zadržava u tijelu zbog svoje nepravilnosti, zbog takvog izgleda, tako da obično bude negde zaboden u telo, bilo u tkiva, bilo u kosti gdje se može rentgenom naći.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Kada su u pitanju povrede nanete vatrenim oružjem, da li postoji mogućnost, znači govorimo za konkretnu situaciju, teoretski znam da može, ali u ovoj situaciji, da li je postojala mogućnost utvrditi rastojanje sa kog su ispaljeni projektili iz vatrene oružja?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Gledajte, svako vatreno oružje ima, s obzirom na to koliko je jako punjenje, ima... iz cijevi izlaze neke... neki supstrati koji onda označe, na neki indirektan način udaljenost pucanja. Znači, ako je to neko oružje koje ima veliko punjenje, može biti taj rasap plamena, baruta, gareži i metar i pol i dva, dakle ako se o radi jačem punjenju, odnosno kod manjih oružja, to će biti pola metra, 30 centimetra kada će na toj udaljenosti doći do rasapa ovih čestica, i onda ćemo indirektno, na temelju tih čestica zaključivati o udaljenosti pucanja. Sve što je iza toga, dakle sve što je iza te udaljenosti, mi govorimo onda o dalijini pucanja, tu je već... dakle, tu... tu je teško detektirati udaljenost, zato jer se radi o projektili koji ima neka svoja... svoje neke karakteristike iz daljine. Dakle, imamo defekt, rupu na koži ako ima jedan prsten nagnječenja i dalje razaranja, ali to više nam neće govoriti o nekoj pobližoj udaljenosti. Dakle, ako je pucano iz apsolutne blizine, ili iz ovog... sad sam govorio o tako zvanoj relativnoj blizini, tu mi možemo sudsko medicinski odrediti nakakvu približnu udaljenost i to bi se moglo reći. Što je dalje od toga, tu je već ovaj, vrlo teško u stvari, nama... nama sudsko medicinski nemoguće je odrediti udaljenost. To može biti nekoliko metara, a može biti i puno dalje.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Časni Sude, imam još par pitanja na ovu temu, i ne bih dugo. Ali mislim da po instrukcijama juče koje ste dali, da je vreme za pauzu. Ako grešim, ja mogu da nastavim.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: U redu, idemo sada na pauzu od 20 minuta, što znači da ćemo nastaviti u 15.20 časova.

(pauza)

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Izvolite nastavite, gospodine Bulatoviću.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospodine Strinoviću, još samo jedno pitanje vezano... čisto me interesuje ovako zbog nekih drugih stvari koje su se pojavile tokom postupka ovde. Da li znate, da li je prilikom obdukcija negde konstatovan neki prostrelni kanal, kanali prostrelne... da li imate te informacije, na obdukovanim telima?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne bi ja mogao direktno odgovoriti na to pitanje. Morao bih pogledati ili protokol ili prisjetiti se. Ali ovako da me sad pitate, ne znam.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li se sećate, da li je, čuli smo da su nađeni neki projektili i tako to, da li je nađeno sačmastih projektila, da li se sećate toga, u bilo kome od tela koja su ekshumirana sa lokaliteta "Ovčara", ovih 200?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne sjećam se.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ja sam vam postavio pitanje oko RTG-a, upravo sam pogledao malo sa kolegama i bojim se da ne ostane nešto nejasno, pa ću vas tu pitati još jednu stvar. Na rendgenskim snimcima koji se naprave na posmrtnim ostacima, da li se vide i stari prelomi i sveži prelomi?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Na klasičnim rendgenskim snimkama se mogu vidjeti dakle, osim svježih preloma i stari prijelomi. Međutim, kad se radi dijaskopija, a to je jedna malo, to je slična pretraga, ali je slika manja i manje kvalitetna u smislu oštine, onda je vrlo teško i praktički nemoguće mislim, naći stare prijelome. Dakle, dijaskopija je jedna malo drukčija pretraga, gdje je osnovni cilj da se relativno brzo prijeđe čitavo tijelo i da se nađu oni interesantni metalni predmeti koji zanimaju jel' obducenta, tako da ovi detalji kao stari prijelomi to je kažem, kod dijaskopije, praktički nemoguće naći.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Kada kažemo stari prelomi, koja je to zadnja granica starosti do koje smatramo starim?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa stari prijelom je bio onaj prijelom koji je zarastao. Znači, prijelom gdje je završilo okoštavanje i gdje onda zbog toga postoji jedno... zbog okoštavanja i zaraštavanja nastaje jedno zadebljanje, koje je vrlo karakteristično na rendgenu, ili kad se gleda antropološki, tako da po njemu onda, i prepoznavamo da je tu bio nekada prijelom.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ovo ću vas pitati, dobili ste dokumentaciju određenu, protokole sa obdukcije i to, pomenuli ste neke projekte i to. Da li imate saznanja o tome, da li vam je ikada dostavljeno u vidu izveštaja, prikupljenog materijala ili bilo čega, nešto vezano za projekte koji su nađeni? U

smislu: kalibra, broja, vrste oružja, broja oružja iz kog su ispaljeni ili bilo šta?
SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Takav materijal nisam nikad dobio. To sam ja i naglasio dakle u svom dakle, početnom dijelu, da smo mi dobili onaj dio koji je vezan uz identifikaciju, a da smo naknadno dobili uzroke smrti, ali ne ove podatke koje ste vi sad nabrojali.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Rekli ste mi malo pre, da u onoj tabeli, onaj dokazni predmet 452 koji još uvek stoji na ekranu, ne znam da li i kod vas... Znači, ne 542 nego dokazni predmet 452. Ova tabela koju ste vi napravili ovde u kojoj stoji ona rubrika koja je mene zanimala "zavoj i ranjavanje" koju ste vi objašnjavali, vi ste rekli da ste te podatke u ovu tabelu uneli na osnovu protokola koji ste dobili i onoga što je konstatovano prilikom obdukcija, da postoje ti zavoji?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: E...Samo... samo časni Sude, neka konsultacija. Malo nešto oko transkripta nije u redu... Hoćete li, molim vas, da pogledamo "Ovčaru" 48, pod brojem 48, nalazi se ime Mihajlo Zera. Jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: U rubrici "zavoji i ranjavanja" stoji reč "Da". Jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: To znači da ste na osnovu podataka iz obdukcionog zapisnika utvrdili da on ima neki zavoj, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ili zavoj ili ranjavanje... Ili i jedno i drugo.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, molim da se stavi na ekran dokazni predmet 462, strana 212... Strana 212, ovo je "Ovčara"1, treba nam "Ovčara" 48, to nije to... Evo, to samo sledeću stranu. Znači, ERN je 005 59941 strana. Sad smo se vratili ponovo na "Ovčaru" 1.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, dok čekamo, dok čekamo da moj uvaženi kolega na monitoru dobije dokument koji je tražio, ja bih samo intervenisao na transkript, na 81. stranici, odgovor svedoka u redovima od 7 do 10. Tu je svedok govorio o dokumentaciji koju je dobio, a na pitanje mog kolege oko projektila, svedok je rekao da je dobio dokumentaciju, pretpostavljam obdukcione zapisnike koji se odnose samo na identifikaciju, a da je kasnije dobio uzroke smrti. No, u zapisniku... iz zapisnika bi proizašlo da je kasnije dobio sekciju iz obdukcionog zapisnika koja se odnosi na... na uzroke smrti. Ja mislim da to svedok nije rekao, zapravo. Mislim da tu imamo jedan pogrešan prevod u transkriptu. To bi možda svedok i mogao da nam pomogne? Da li je dobio, dakle, deo obdukcionog zapisnika koji se odnosi na uzrok smrti, ili je dobio neki poseban dokument,

kasnije, koji se odnosio na uzroke smrti svih u pogledu tela koji su nađeni?
Mislim da je to pogrešno u transkriptu.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Hvala vam, gospodine Vasiću.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Gospodine Bulatoviću, možete li to da razjasnite sa svedokom?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hvala časni Sude, pokušaću da razjasnim ovaj nesporazum, ako je to posledica lošeg prevoda. Znači, ja sam pitao gospodina Strinovića, vezano za projekte koji su nađeni, za koje je potvrđeno da su nađeni: da li su ikada dobili nalaz o broju projektila, kalibru, vrsti oružja iz kog su ispaljeni ti projektili i broju cevi, pretpostavljam da su različite cevi bile u pitanju, iz kojih su ispaljeni ti projektili. Pa vas molim evo, odgovorite ponovo, onda ću vas pitati još i ovo da razjasnimo.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Odgovor je: ne, nikada.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Vezano za uzrok smrti, hoćete li objasniti, ponoviti šta ste kada i od koga dobili?... Naravno. ako ste dobili?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, koliko se ja sjećam, mi smo dobili samo popis uzroka smrti, a ne kompletne protokole vezane uz uzrok smrti.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Mislim da smo razjasnili na ovaj način, časni Sude. E sada se vratimo na ovo, gospodine Strinoviću. Da li vidite na ekranu, to je deo obdukcionog zapisnika...

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Molim malo... molim malo povećati, jer slabo vidim.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Donji deo, znači sami kraj... Da li možete da pogledate zadnje dve rečenice šta piše dole i pročitajte nam, gospodine Strinoviću.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Piše da... u rubrici "evidencija o ozljedama koje su prethodile fatalnoj ozljedi" i piše "nema".

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ja bih zamolio sada da okrenemo drugu stranu, znači strana 42... Da li vidite tu stranu?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li vidite deo koji se odnosi na terapiju, šta piše tu?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da nema tragova terapije.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Malopre smo videli da stoji u rubrici "zavoji i ranjavanje", da postoji zavoj ili ranjavanje. Ako ja dobro tumačim ovo, o tome nema tragova u obdukcionom zapisniku, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li možete da mi objasnite onda kako je došlo do toga da se unese da ima nešto, na osnovu dokumenta koji ste vi koristili, a u tom dokumentu toga nema?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Zaista sad ne bih mogao... ako bi mogao pogledati kompletnu prvu stranicu, možda... možda mi nešto bude jasnije... Drugu stranicu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Evo, ja ću zamoliti da vratite stranicu 41, znači prethodnu stranicu da pogledate, pa... govorim skraćeni broj, u pitanju je ERN broj 00559941.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Možemo dalje malo? Još dalje. Da, iz ovog proizlazi da nema nikakvih tragova, niti ozljeda, niti zavoja. Zaista ne znam kako je do toga došlo.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Malo pre smo govorili, kada smo počeli da razgovaramo o ovoj temi, vezano za zavoje i ranjavanja, da postoji mogućnost da zavoji postoje tamo gde nema ozleda, da gips postoji tamo gde nema ozleda. Motive, to ćemo mi tumačiti jer imamo i neke dokaze vezano za to - zašto je to činjeno? Mene interesuje sada nešto drugo. Ako postoji zavoj i ako postoji gips, kao deo neke terapije medicinske, i koji je tu postavljen zbog neke povrede, da li ispod toga, nakon, kada se obavlja obdukcija, može da se utvrdi postojanje povrede? Zbog čega je to i primenjena takva vrsta terapije?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa, to će ovisiti o stanju samoga tijela. Znači, u kojem stanju je... je došlo do promjena na tijelu. Ako se radi o ranjavanju, tada, ovisno o tome da li je sačuvana koža ili meka tkiva, onda ćemo moći dobiti odgovor na to pitanje. Ako toga tkiva nema, a postoji zavoj, nešto, onda nećemo znati i nakon skidanja zavoja o čemu se radi. Ako je u pitanju ozlijeda kosti, onda bi naravno, nakon skidanja takvog zavoja ili gipsa trebali na tom mjestu viditi nekakvu promjenu, nekakvu ozlijedu, koja bi upućivala upravo na razlog toga gipsa ili zavoja.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ako bi se... bila takva situacija da postoji zavoj, postoji gips, na obdukciji se to skloni, i ukoliko nema mekog tkiva ispod, da li bi to bilo konstatovano u zapisniku o obdukciji, da nema tkiva, pa se ne može utvrditi - da li je postojala povreda ili ne?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to bi bilo za očekivati, to bi tako liječnik trebao opisati. Dakle, nema tkiva. Prema tome, ne može utvrditi razlog takove imobilizacije.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: A ukoliko u obdukcionom zapisniku piše da je izvršen pregled, pa da ispod zavoja nema povrede, nije dijagnostikovana povreda, ne vidi se, nema tragova povređivanja, znači ni kosti, ni mekog tkiva, da li to znači da je meko tkivo postojalo, a da onaj ko je radio obdukciju nije našao povredu? Jer je pretpostavka da je našao - da bi je opisao, jel' tako?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, to bi bio zaključak s kojim bih se ja isto složio.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ja vas ne bi zamarao, ali ću vam reći da postoji 41 zapisnik. Ukoliko ima potrebe, ako želite, ja mogu jedan po jedan da anliziram, u kome stoji upravo ovo sa čime smo se vi i ja složili. Znači: postoji zavoj, postoji gips, izvršen pregled od strane raznih međunarodnih lekara i utvrđeno da ispod toga nema tragova povređivanja ni mekog tkiva, ni kosti. Da li se onda, gospodine Strinoviću, vi i ja možemo složiti, da je bila upravo, u najmanje 41 slučaju o kome ja govorim sada, situacija da su gips i zavoj stavljeni, iako za to nije bilo potrebne medicinske indikacije?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja ne znam točan broj, nisam to na taj način gledao, ali apsolutno se slažem s vama.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Samo još jedno pitanje, gospodine Strinoviću. To sam vas već pitao, vi ste delimično ogovorili, pitao sam vas zbog nečeg drugog. Koristili ste protokole, znači delove obdukcionih zapisnika, kasnije ste imali ove izveštaje o smrti koje ste dobili i to. Da li ste to koristili sa uverenjem da su apsolutno u sklopu onoga o čemu ste govorili da ste kao posmatrač gledali kako ti ljudi rade, da je to sve krajnje profesionalno, korektno urađeno i da vam ništa nije stvorilo sumnju u bilo koji podatak koji je unet u te zapisnike?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, promatrajući posao, promatrajući taj postupak od početka do kraja, koji je trajao preko dva meseca, i stručnjaka koliko je bilo prisutno, nije bilo nekog razloga da bi ja posumnjao u kvalitetu toga rada, dakle i stručnost i sve ostalo.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, ja bi vas zamolio samo jedan momenat, samo jednu konsultacija sa kolegama...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ovo se ticalo ovih zavoja i svega ostalog. Pitaću vas nešto. Da li je moglo da se utvrdi starost povreda koje su konstaovane prilikom obdukcije? Kako na mekim tkivima, tako i na... nešto sam pitao oko toga ali ovaj, mislim da je ostalo malo nedorečeno.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, ukoliko se radilo o ozlijedi na kostima, to sam već prije govorio o tome, dakle ukoliko se radi o ozlijedi na kostima, onda se mogla odrediti starost, pa... pa je upisano, stara... stara fraktura, stari prijelom ili nešto sviježe ili tako, tako da se to na obdukciji vidi i to se u pravilu uvijek opisuje.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste imali prilike da pregledate sve ove obdukcione zapisnike, svih 200?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste videli povrede koje su opisane, uglavnom kod svih tih 200 slučajeva, koje su pronađene?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ako govorimo o ozljedama koje nisu vezane za uzrok smrti, onda da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li možete da mi kažete vrstu tih povreda, koje nisu vezane za uzrok smrti? Vrstu i težinu tih povreda? I ako možete lokalitete, da li se sećate gde su bili?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: To sad ovako ne bih mogao napamet reći. Naime, znam da je bilo dosta takovih ozljeda. To bi trebalo sistematizirati, napraviti nekakav, opet neku tablicu ili nekakav izveštaj, gdje bih ja mogao onda specificirati točno vrstu ozlijeda, dakle ove ozljede koje su vezane uz ranjavanje, a ne uz uzrok smrti. Ovako napamet, zaista ne bi mogao reći, jer ima dosta tih ozljeda.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste imali bilo kakve podatke kada ste radili ovaj postupak identifikacije? Radili ste kao posmatrač u slučaju gde se radi o obdukciji od strane stranih lekara. Da li ste raspolagali, ili vi ili oni, bilo kakvom lekarskom dokumentacijom, koja govori o prijemu u vukovarsku bolnicu i o otpuštanju iz vukovarske bolnice? Da li ste imali prijemne i otpusne liste?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Moram istaknuti, kad ste već postavili to pitanje, da je to nama bila jedna od glavnih poteškoća i problema identifikacije, upravo činjenica, da nismo mogli doći do nikakve dokumentacije, pa tako ni do prijemnih niti lista, niti povijesti bolesti, niti rendgenskih slika koje su u bolnici trebale postojati, jer naprosto nisu bile na dohvat nama. Tako da mi nismo imali tu originalnu dokumentaciju iz bolnice. Postojala je neka druga dokumentacija vezana uz eventualno prethodne stare ozlijede i slično, koja nam je pomogla kod identifikacije. Ali ova dokumentacija o kojoj vi sad govorite, a koja nam je bila baš izuzetno potrebna za identifikaciju, nju na žalost nismo dobili.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li možete, opet po sećanju, ako možete da mi kažete, ove povrede koje nisu vezane za uzrok smrti, koje su konstatovane na obdukcionim zapisnicima, da li su one zahtevale sve dugotrajno bolničko lečenje?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ja vam ne mogu dati nekakav decidirani odgovor na ovo pitanje. Ja mogu samo reći da je bilo svih vrsta ozljeda, ali se sjećam da je bilo ozljeda koje su zahtjevale liječenje, kad su bile u pitanju amputacije ili nekakvi zahvati kirurški. Ali, sve detaljnije od toga, morao bi se konsultirati sa podacima, sa nekakvom literaturom, da bi vam mogao, ovaj... odnosno obdukcionih protokola da bi vam mogao dati konačan odgovor.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Hvala. Časni Sude, ja više nemam pitanja za gospodina Strinovića. Hvala, gospodine Strinoviću na vašim odgovorima. Ja sam završio moje unakrsno ispitivanje.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Hvala lepo gospodine Bulatoviću. Gospodine Smith.

TUŽILAC SMITH: Hvala časni Sude, ja imam samo nekoliko pitanja.

DODATNO ISPITIVANJE : TUŽILAC SMITH

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala doktore, mislim da ćete danas završiti sa vašim svedočenjem i da će vam to biti drago da čujete. Doktore, želim da vam pokažem jedan obdukcioni izveštaj o kojem ste govorili. Molim da se pokaže dokazni predmet 462, to je žrtva broj 48 sa "Ovčare". To je na strani 213 elektronske sudnice. Hvala. Doktore, ako pogledamo ovaj izveštaj, dakle "Ovčara" 48, vi ste mom uvaženom kolegi rekli da nije bilo nikavih dokaza nedavnih ozleda ili hospitalizacije. Da li se sećate toga?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, sjećam se, to je tu, da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ako pogledamo sam vrh izveštaja, vidimo da se tamo primećuje jedna stara fraktura u gornjoj trećini leve tibije. Podsetite nas još jednom šta je tačno tibija?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, tu se dakle radi o starom prijelomu u predjelu potkoljениčne kosti. Dakle, tamo imamo dvije kosti, imamo *tibiu* i *fibulu*. Tibija je ova deblja kost, koja se nalazi više na unutarnoj strani potkoljenice, a ide kroz cijelu dužinu, od koljena do stopala.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I kada gledamo popis koji je napravljen u vašoj kancelariji u vezi sa glavnim identifikacionim pokazateljima za žrtve, vi ste konkretno za žrtvu 48 ovde naveli da su na lešu te osobe primećeni zavoji i rane. Da li se ta stara povreda računa u vašoj tabeli, ili se tu jednostavno radi o grešci? Ako ne možete da kažete, recite da ne znate.

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Ne, očito je kad se pogleda ova tablica i rubrike koje postoje, onda tu nema drugog podataka koji bi bio sličan ovome dakle, onda bi se ta ozlijeda, stara ozlijeda, kao ranjavanje, mogla uzeti u obzir, dakle, onda bi, zbog tog razloga što postoji samo rubrika "zavoji i ranjavanje" dakle mogla ta ozlijeda, stara, stari prijelom, uzeti kao takva jedna stara ozlijeda, pa bi ona bila razlogom zašto ovde piše "da"... U rubrici.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A sada molim da pogledamo dokazni predmet 457. To je tabulator 4 u dokumentima koji idu uz vaše svedočenje. Ovde se navodi statistika u vezi uzroka smrti koju ste vi naveli na osnovu informacija koje ste vi uspjeli prikupiti. Ali, konkretno ono što me zanima ovde su podaci o tome koliko je ljudi od 200 eshumiranih ranije ranjeno? U vašoj tabeli vi navodite broj od 88 ili 86 ranije ranjenih. Da li to vidite?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A sada da vam pročitam jedan deo iz izveštaja doktorke Milewski, kako bismo to povezali i ubrzali. To je dokazni predmet broj 381, broj je ERN 02942944. U svom izveštaju, ona pod C, "dokazi o ranijem

lečenju" kaže: "55 posto od 200 ljudi bilo je ranije hospitalizovano. Našli smo dokaze u obliku bolničke odeće, dokaze o lečenju i u vidu ozlede koja je mogla biti primećena ili u vidu kombinacije nekih od tih faktora". Na osnovu zaključka doktorke Milewski, dolazimo do zaključka da je 110 od 200 eshumiranih leševa i na "Ovčari" imalo neke dokaze o hospitalizaciji, povrede ili druge vrste dokaza. Ako sada pogledate brojku koja je navedena u vašoj tablici od 88 osoba ranije ranjenih, to je naravno različito od brojke do koje je došla doktorica Milewski. Međutim, ona u svom izveštaju spominje i neke druge dokaze o hospitalizaciji pored povreda. Moje pitanje glasi: kada je reč o broju od 88 prethodno ranjenih osoba, broji koju ste vi utvrdili, da li ste do te brojke došli na osnovu samo dokaza o zavojima ili i na osnovu nekih drugih dokaza o hospitalizaciji bez povreda? Pitanje je malo dugo u komplikovano, ali nadam se da možete da odgovorite?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Kada smo govorili o ozlijeđenim osobama na "Ovčari", onda smo te podatke dobili iz dakle, protokola u kojima je bilo vidljivo, dakle, da li postoje ozlijede, i da li su te ozlijede tretirane. Znači, to su ozlijede koje su, ovaj, utvrđene dakle na obdukciji, koje su upućivale da nisu uzrokom smrti, nego da su to ozlijede, da su bile tretirane na neki način u bolnici. I dakle, te ozlijede su navedene pod ovim brojem 86. Vidili smo da je doktorica dala malo drukčiji broj. Naravno, kod ovih slučajeva, opet se javlja jedan problem koji... koji je vezan uz kriterije koje ćemo uzeti kao kriterij za utvrđivanje da li je neko pacijent ili nije pacijent, što znači da neko može biti u pidžami, pa će biti proglašen pacijentom, a nekoga neće pacijentom zato jer nema vidljive ili utvrđene neke ozlijede. Dakle, to je isto jedno pitanje zašto... zašto postoje razlike. I to je meni sasvim razumljivo da se kod ovakvih slučajeva, pa i procijene ko je pacijent, a ko... ko nije pacijent, odnosno ko je bio ozlijeđen, a ko nije, biće neke razlike. Upravo zato jer kriteriji su malo drugačiji. Svako ima svoj pogled na to što znači biti dakle bolesnik bolnice. Dakle, da li je to osoba koja je u... automatski u pidžami i odmah je pacijent, ili je to dakle osoba koja mora imati još nešto da bi bila... pacijent.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I da završimo s tim u vezi, kojim ste se kriterijumima vi koristili kad ste došli do brojke od 88 prethodno ranjenih?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Koliko se ja mogu sada sjetiti, dakle, mi smo išli na osobe koje su imale doista nekakve ozlijede, dakle, koje su imale neki objektivni trag, koji je upućivao da se radilo o ranjeniku, a ne o pacijentu u pidžami.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li to onda isključuje ljude koji su samo imali zavoj ili gips, a ne i druge dokaze o ranjavanju? Da li ih onda uključuje, tu grupu ljudi, ili ih isključuje?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da su to, dakle ti slučajevi gdje su postojali zavoji i gips uzeti u grupu ranjavanja.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I to onda spada u tu brojku od 88?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da je to tačno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ali u svakom slučaju, da li se do konačnog zaključka u vezi sa tim pitanjem može doći ako se pogledaju sami izveštaji o obdukciji?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Naravno. Najjednostavnije, moglo bi se pregledati protokole i još jedanput izvući van. Po nekim kriterijima koji se mogu odrediti, točno broj, jel, dakle, ozljeđenih... ozljeđenih sa... ozljedama kostiju, ozljedama nekih drugih dijelova tijela i slično.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A sada, hteo bih da pogledamo dokazni predmet 453. To je tabela koja je u vašim dokumentima pod tabulatorom broj 2. To se odnosi na dokazni predmet koje je Tužilaštvo pripremilo i to u skladu sa materijalom koji smo mi dobili iz vašeg ureda, a odnosi se na pozitivne identifikacije i datume rođenja. Pogledajte molim vas 6. stranicu, zanima me žrtva “Ovčare“ broj 88, a to je Vladislav Oreški. U izveštaju o nestalim osobama, za ovu osobu koja vam je pokazana, datum rođenja je bio 12. april 1950. godine. Ako pogledamo datum rođenja koji je ovde zabeleđan za gospodina Oreškog, u četvrtoj koloni, vidimo da ovde takođe stoji 12. april 1950. godine. Da li to vidite?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I taj datum dolazi iz jednog dokaznog predmeta koji je 2003. godine uvršten u *Predmetu Milošević* putem vas, a koji smo mi ovde takođe ponudili na uvrštenje, da li se slažete?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Znači, kad je reč o datumu rođenja koji se pojavljuje u dodatku Optužnice, gde stoji 1967. godina kao godina rođenja, a koji je različita od ovog datuma gde je godina rođenja 1950. godina, šta biste vi rekli na osnovu dokumenata koji su vama na raspolaganju, koji je od ta dva datuma tačniji?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja mislim da bi tačniji trebao biti ovaj 12. četvrti 1950. godine.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Znači, u tom smislu, u dodatku Optužnice stoji jedna administrativna greška, može li se to zaključiti?

SVEDOK STRINOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja bih to tako zaključio.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, nemam više pitanja.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Hvala, gospodine Smith. Gospodine Strinoviću, sigurno će vam biti drago da čujete da je vaše svedočenje ovim završeno. Hvala vam na pomoći, sada možete da idete kući. Pre nego što završimo sa radom za danas, imamo još jedno administrativno pitanje. Predstavica sekretarijata skrenula je mi je pažnju na činjenicu da nam još uvek trebaju dokazni brojevi za one dokumente koje juče nismo objavili u zapisniku. Prema tome, moramo sada da prođemo kroz proces da se sve to pročita za zapisnik.

SUDIJA THELIN: Međutim, pre nego što to uradimo, poslednji dokazni predmet koji je spomenuo gospodin Smith, ja mislim da je to bio 461?

TUŽILAC SMITH: Da, to mi je rekao i moj referent za predmet. Da, pogrešio sam.

SUDIJA THELIN: Mislim da je u zapisnik ušlo nešto drugo, a ne 461.

TUŽILAC SMITH: Hvala vam.

sekretar: Da, časni Sude, dokazni predmeti uvršteni juče u spis imaće sledeće brojeve. Broj 880 po 65ter biće 474, 882 biće 475, 883 biće 476, 884 biće 477, 885 biće 478, 886 biće 479, 887 biće 480, 888 biće 481, 889 biće 482, 890 biće 483, 891 biće 484, 892 biće 485, 893 biće 486, 894 biće 487, 895 biće 488, 896 biće 489, 897 biće 490, 898 biće 491, 899 biće 491, 900 biće 493, 901 biće 494, 902 biće 495, 903 biće 496, 904 biće 497, 905 biće 498, 906 biće 499, 907 biće 500, 908 biće 501, 909 biće 502, 910 biće 503, 911 biće 504, 912 biće 505, 913 biće 506, 914 biće 507, 915 biće 508, 916 biće 509, 917 biće 510, 918 biće 911, 919 biće 512, 920 biće 513, 921 biće 514, 922 biće 515, 923 biće 516, 924 biće 517 i 881 će biti dokazni predmet broj 518.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Hvala vam na tome. Gospodine Smith, imate li sledećeg svedoka za danas?

TUŽILAC SMITH: Ne, časni Sude. Mi imamo svedoka za sutra. To je Florence Hartmann. Pretresno veće je naredilo da prođe 15 dana nakon datuma predaje poslednjeg dokumenta za Odbranu, ali su se oni ljubazno saglasili s tim da budu spremni da unakrsno ispitaju ovog svedoka sutra. I ja predlažem da mi Florence Hartmann pozovemo sutra, spremni smo za to.

SUTKINJA VAN DEN WYNGAERT: Hvala vam. Završavamo sa radom za danas. Sutra nastavljamo u 9.30 časova.

